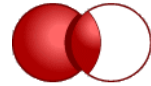

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

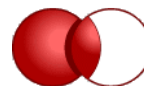
Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 008-05, 013-05/07

**IZVJEŠTAJ
O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
na dan 31.12.2007. godine**

JP “ŽELJEZNICE FBiH” d.o.o. SARAJEVO

Sarajevo, decembar 2008. godine

SKUPŠTINI JP „ŽELJEZNICE FBiH“ D.O.O. SARAJEVO
NADZORNOM ODBORU JP „ŽELJEZNICE FBiH“ D.O.O. SARAJEVO
UPRAVI JP „ŽELJEZNICE FBiH“ D.O.O. SARAJEVO

MIŠLJENJE NEOVISNOG REVIZORA

1. Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja JP „Željeznice FBiH“ d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu Društvo), koja uključuje bilans stanja na dan 31.decembar 2007. godine, račun dobiti i gubitka, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu tada završenu te sažetak značajnijih računovodstvenih politika i ostalih objašnjavajućih bilježaka.
2. Uprava je odgovorna za sastavljanje i objektivan prikaz priloženih finansijskih izvještaja u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Odgovornost Uprave uključuje: utvrđivanje, uvođenje i održavanje internih kontrola relevantnih za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u kojima neće biti značajnijih pogrešnih prikazivanja uzrokovanih prijevarom ili pogreškom; odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i stvaranje razumnih računovodstvenih procjena u datim okolnostima.
3. Naša je odgovornost izraziti mišljenje o tim finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima. Ti standardi zahtijevaju pridržavanje revizora etičkih pravila te planiranje i provođenje revizije kako bi se steklo razumno uvjerenje o tome da u finansijskim izvještajima nema značajnih pogrešnih prikazivanja. Revizija uključuje obavljanje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objavama prikazanim u finansijskim izvještajima. Odabir postupaka ovisi o prosudbi revizora, uključujući i procjenu rizika, značajnih pogrešnih prikazivanja u finansijskim izvještajima zbog prijevara ili pogrešaka. U procjenjivanju rizika, revizor procjenjuje interne kontrole koje su važne za sastavljanje te objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja kako bi odredio revizijske postupke primjerene datim okolnostima. Revizija takođe uključuje ocjenjivanje prikladnosti primijenjenih računovodstvenih politika i razboritost računovodstvenih procjena Uprave, kao i ocjenu cjelokupnog prikaza finansijskih izvještaja. Vjerujemo da su nam pribavljeni revizijski dokazi dostatni i prikladni za osiguravanje osnove za izražavanje našeg mišljenja.
4. Provedenom revizijom utvrdili smo:
  - da je u finansijskim izvještajima iskazana vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme u iznosu od 1.372.169.875 KM, a da provedeni kontrolni postupci Uprave nisu bili dovoljni da potvrde iskazano stanje u knjigovodstvenim evidencijama kako po jedinici mjere tako i po vrijednosti. Nije izvršen prijenos zemljišta u iznosu od 20.628.093 KM sa željezničkog operatora na željezničku infrastrukturu, kako je predviđeno Zakonom o željeznicama FBiH. Nisu poduzete mjere na otklanjanju uočenih propusta utvrđenih u izvještajima Odjela interne revizije vezanih za uzurpaciju, raspolaganje i isknjižavanje imovine. Uprava nije vršila preispitivanje ostatka vrijednosti, što se zahtijeva Međunarodnim računovodstvenim standardom 16, što je šire pojašnjeno u tački 5.7. Izvještaja;
  - da je po osnovu poslovanja zadnjih pet godina iskazivan gubitak koji je smanjio kapital u iznosu od 318.020.148 KM i izvršena je i izmjena strukture kapitala prema kojoj je državni kapital smanjen sa 94,16915% na 91,816%, a privatni kapital je povećan sa 5,830850% na 8,184%, a da takve promjene nisu provedene u Sudskom registru u skladu sa propisima, što je šire pojašnjeno u tački 5.9. Izvještaja;
  - da Uprava Društva nije poduzela adekvatne mjere na zaštiti imovine od eventualnih gubitaka. Prije svega to se odnosi na zaključivanje ugovora o zakupu poslovnih prostora i

zemljišta mimo utvrđenih procedura, bez naknade, neograničenog roka korištenja i sa nižim cijenama od propisanih. Posljedice navedenog je ostvarivanje manje koristi i mogući gubici imovine, što je šire pojašnjeno u tački 5.5.1. Izvještaja;

- da je izvršena isplata plaća za svih 12 mjeseci 2007. godine, ali prilikom isplate neto plaće nije vršena uplata pripadajućih poreza i doprinosa za period maj-decembar 2007. godine, što je suprotno važećim zakonskim propisima, a što je šire pojašnjeno u tački 5.6. Izvještaja.
5. Po našem mišljenju, zbog učinaka pitanja objašnjenih u prethodnoj tački, finansijski izvještaji nisu fer prikazali, u svim značajnim dijelovima finansijski položaj Društva na dan 31.12.2007. godine, njegovu finansijsku uspješnost i tokove novca za godinu tada završenu u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

6. Skrećemo pažnju na:

-nelikvidnost Društva jer neizmiruje obaveze u predviđenim rokovima koje sa 31.12.2007. godine iznose ukupno 297.522.230 KM, a odnose se na obaveze za poreze i doprinose na isplaćene plaće uposlenih i ostale doprinose u visini od 77.265.810 KM, obaveze po dospjelim kreditima u iznosu od 20.356.118 KM, obaveze prema dobavljačima u iznosu od 32.679.230 KM i druge obaveze.

-poslovanje Društva je ovisno od sufinansiranja iz Budžeta FBiH, koje se odobrava svake godine a u 2007. godini je bilo 25.100.000 KM.

Zamjenik Generalnog revizora

Generalni revizor

Branko Kolobarić, dipl. ecc.

Mr.sc. Ibrahim Okanović dipl. ecc.

BILANS STANJA

Opis	31.12.2007.	31.12.2006. (nerevidirano)
<i>Dugoročna imovina</i>	1.404.565.071	1.370.519.068
Stalna nematerijalna sredstva	184.069	405.739
Zemljište	94.667.957	94.760.557
Građevinski objekti	1.116.644.943	1.132.380.682
Postrojenja i oprema, alati, pogonski i uredski namještaj	133.924.130	98.396.412
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	26.932.845	28.495.729
Avansi	25.588.663	10.693.155
Ostala stalna materijalna sredstva	2.492	2.491
Dugoročna finansijska ulaganja	1.364.976	4.769.614
Dugoročna potraživanja	3.285.575	-
Dugoročna razgraničenja	1.969.421	614.689
<i>Kratkoročna imovina</i>	36.767.343	35.846.435
Zalihe	16.506.693	13.806.691
Potraživanja od prodaje	13.678.766	13.777.480
Druga kratkoročna potraživanja	6.086.209	7.532.918
Novac i novčani ekvivalenti	195.989	695.543
Aktivna vremenska razgraničenja	299.686	33.803
UKUPNO AKTIVA	1.441.332.414	1.406.365.503
Vanbilansna evidencija	6.366.932	6.211.388
<i>KAPITAL UKUPNO</i>	1.143.810.184	1.161.186.682
Upisani kapital	1.161.186.680	1.293.921.519
Akumulirani gubitak	17.376.496	132.734.837.
<i>OBAVEZE</i>	297.522.230	245.178.821
Dugoročne finansijske obaveze	115.881.173	85.814.825
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	23.094.393	22.473.100
Kratkoročne finansijske obaveze	32.791.586	14.323.537
Obaveze prema dobavljačima	32.679.230	33.006.697
Obaveze za ostale poreze, doprinose	77.265.810	74.409.279
Druge kratkoročne obaveze	12.681.510	9.893.018
Obaveze za PDV	435.046	1.493.064
Pasivna vremenska razgraničenja	2.693.482	3.765.301
UKUPNO PASIVA	1.441.332.414	1.406.365.503
Vanbilansna evidencija	6.366.932	6.211.388

Finansijske izvještaje potpisao je generalni direktor i certificirani računovođa. Izvještaje je usvojila Uprava Društva i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni odbor je prihvatio finansijske izvještaje, a Skupština Društva je na svojoj sjednici od 30.05.2008. godine usvojila: finansijski izvještaj, Izvještaj revizora, Izvještaj o radu Nadzornog odbora i Izvještaj o radu Odbora za reviziju. Vlada FBiH je Odlukom broj 633/08 od 16.07.2008. godine dala saglasnost na Odluku Skupštine Društva broj S-3009-4/08 od 30. maja 2008. godine o utvrđivanju kapitala.

BILANS USPJEHA

Opis	31.12.2007.	31.12. 2006. (nerevidirano)
Prihodi od prodaje	73.090.408	66.355.661
Troškovi prodaje	145.450.568	163.620.799
Gubitak od redovne aktivnosti	-72.360.160	-97.265.138
Prihodi od finansijske djelatnosti	2.487.321	3.581.716
Rashodi od finansijske djelatnosti	3.266.096	7.021.057
Gubitak od finansiranja	-778.775	-3.439.341
Prihodi od ostalih aktivnosti	35.037.015	28.862.907
Rashodi od ostalih aktivnosti	2.386.675	3.835.922
Dobit od ostalih aktivnosti	32.650.340	25.026.985
Gubitak godine	-40.488.595	-75.677.494

Finansijske izvještaje potpisao je generalni direktor i certificirani računovođa. Izvještaje je usvojila Uprava Društva i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni odbor je prihvatio finansijske izvještaje, a Skupština Društva je na svojoj sjednici od 30.05.2008. godine usvojila: finansijski izvještaj, Izvještaj revizora, Izvještaj o radu Nadzornog odbora i Izvještaj o radu Odbora za reviziju. Vlada FBiH je Odlukom broj 633/08 od 16.07.2008. godine dala saglasnost na Odluku Skupštine Društva broj S-3009-4/08 od 30. maja 2008. godine o utvrđivanju kapitala.

IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA za 2007. godinu, zaključno sa 31.12.2007.

Opis	Oznaka	IZNOS tekuća godina	IZNOS prethodna godina
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti			
1. Neto gubitak		-40.488.595	-75.677.494
Usklađivanje za:			
2. Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+	44.561	
3. Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+ (-)		
4. Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	45.446.773	59.243.277
5. Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+ (-)		
6. Usklađivanje po osnovu finansijskih stalnih sredstava	+ (-)		
7. Nerealizovani rashodi (prihodi) kod razm.val.na tržištu (kurs.razl.)	+ (-)		
8. Ostala usklađ. Za negot.stav. i tok.koji se odnose na ul.i fin.akt.	+ (-)		
9. Svega 2 do 8		45.491.334	59.243.277
10. Smanjenje (povećanje) zaliha	+ (-)	(2.700.002)	(9.343.322)
11. Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+ (-)	98.714	2.857.486
12. Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+ (-)	(1.838.866)	14.637.348
13. Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	(1.620.615)	(629.300)
14. Povećanje (smanjenje) obveza prema dobavljačima	+ (-)	(327.467)	8.181.981
15. Povećanje (smanjenje) drugih obveza	+ (-)	4.587.005	(381.985)
16. Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	(450.527)	2.031.409
17. Svega 10 do 16		(2.251.758)	36.040.261
18. A. Neto novčani tok od poslovnih aktivnosti (1+9+17)		2.750.981	19.606.044
Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti			
19. Nabavka (prodaja) stalnih nematerijalnih sredstava	- (+)	177.109	405.739)
20. Nabavka (prodaja) stalnih materijalnih sredstava	- (+)	78.478.777	(95.159.374)
21. Sticanje (otuđenje) udjela u zavisnim društvima	- (+)	1.256.906	-
22. Sticanje (otuđenje) udjela u pridruženim društvima	- (+)	(1.371.483)	(923.369)
23. Dati zajmovi (povrat zajmova) drugim pravnim licima	- (+)	(3.290.061)	
24. B. Neto novčani tijek od ulagačkih aktivnosti (19 do 23)		(74.897.030)	92.408.087
Novčani tok od finansijskih aktivnosti			
25. Otkup (iskup) dionica i ostalih oblika kapitala	(-)	(132.734.839)	(105.661.946)
26. Primljena – pozajmljena sredstva	+	64.584.374	30.765.004
27. Povrat pozajmljenih sredstava	(-)	(16.049.976)	(9.947.054))
28. Ostali novčani tijekovi od finansijskih aktivnosti	- (+)	155.846.936	(27.072.891)
29. C. Neto novčani tijek od finansijskih aktivnosti (25 do 29)	- (+)	71.646.495	(111.916.887)
30. Neto povećanje (smanjenje) novca na rač. i u bl. (A+B+C)		(499.554)	97.244
31. Početno stanje novca na računu i u blagajni		695.543	598.299
32. Konačno stanje novca na računu i u blagajni		195.989	695.543
33. Neto povećanje (smanjenje) novca na rač. i u blag. (30-29)		(499.554)	97.244

Finansijske izvještaje potpisao je generalni direktor i certificirani računovođa. Izvještaje je usvojila Uprava Društva i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni odbor je prihvatio finansijske izvještaje, a Skupština Društva je na svojoj sjednici od 30.05.2008. godine usvojila: finansijski izvještaj, Izvještaj revizora, Izvještaj o radu Nadzornog odbora i Izvještaj o radu Odbora za reviziju. Vlada FBiH je Odlukom broj 633/08 od 16.07.2008. godine dala saglasnost na Odluku Skupštine Društva broj S-3009-4/08 od 30. maja 2008. godine o utvrđivanju kapitala.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA 2007. GODINU

OPIS	Dionički kapital i drugi oblici osn.kapitala	Akumulirana nerasp.dobit/ne pokriveni gubitak	UKUPNO	Dio koji prapada vlasnicima kapitala.	Manjinski interes
Stanje na dan 31.12.2005. godine	1.399.583.465	(105.661.946)	1.293.921.519	1.188.078.739	105.842.780
Ponovno iskazano stanje na 31.12.2005. godine	1.399.583.465	(105.661.946)	1.293.921.519	1.188.078.739	105.842.780
Neto dobit/gubitak perioda iskazana u bilansu uspjeha		(27.072.891)	(27.072.891)	(24.858.329)	(2.214.562)
Stanje na dan 31.12.2006. godine	1.293.921.519	(132.734.837)	1.161.186.682	1.066.201.611	94.985.071
Učinci promjena u računov.politikama					
Ponovno iskazano stanje na dan 31.12.2006	1.293.921.519	(132.734.827)	1.161.186.682	1.066.201.611	94.985.071
Neto dobitak/gubitak perioda iskazana u bilansu uspjeha		(40.488.595)	(40.488.595)	(37.176.628)	(3.311.967)
Ostali dob./gub. perioda koji nisu isk.u bilansu uspjeha		23.112.098	23.112.098	21.221.528	1.890.570
Emisija dioničkog kapitala i drugi obl.povećanja ili smanjenja kapitala	(132.734.839)	132.734.839		-	
Stanje na dan 31.12.2007. godine	1.161.186.680	(17.376.496)	1.143.810.184	1.050.246.511	93.563.673

Finansijske izvještaje potpisao je generalni direktor i certificirani računovođa. Izvještaje je usvojila Uprava Društva i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni odbor je prihvatio finansijske izvještaje, a Skupština Društva je na svojoj sjednici od 30.05.2008. godine usvojila: finansijski izvještaj, Izvještaj revizora, Izvještaj o radu Nadzornog odbora i Izvještaj o radu Odbora za reviziju. Vlada FBiH je Odlukom broj 633/08 od 16.07.2008. godine dala saglasnost na Odluku Skupštine Društva broj S-3009-4/08 od 30. maja 2008. godine o utvrđivanju kapitala.

IZVJEŠTAJ
O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
JP“ŽELJEZNICE FBiH“ d.o.o. Sarajevo
za 2007. godinu

1 UVOD

JP “Željeznice FBiH” (u daljem tekstu Društvo) su osnovane Zakonom o željeznicama FBiH, a upisane u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu pod brojem: UF-I634/82 dana 05.06.2002. godine. Društvo je u članstvu Evropske željezničke unije – UIC od 01.01.1993. godine. Međunarodno priznati kôd Društva od 22.01.2003. godine je 0050 ŽFBiH, što znači da su tim brojem obilježeni svi mobilni kapaciteti Društva.

Agencija za privatizaciju u FBiH je provela djelimični proces privatizacije. Prema Rješenju Agencije za privatizaciju u FBiH broj 03-19-1125/05 od 14.3.2005. godine pravosnažno od 31.01.2006. godine osnovni kapital Društva je 1.461.830.332 KM od čega se na državni kapital odnosi 1.376.593.192,50 KM ili 94,16915%, a na privatni 85.237.139,50 KM ili 5,830850% a nije knjigovodstveno usaglašen.

Društvo se bavi domaćim, međuentitetskim i međunarodnim transportom tereta i putnika, uključujući kombinovani transport; održavanje, rekonstrukciju, modifikaciju i izgradnju objekata voznog parka i druge opreme neophodne za pružanje usluga prijevoza; održavanje, rekonstrukcije, modernizacije i razvoja željezničke infrastrukture; organizacije i sigurnosti željezničkog saobraćaja.

Društvo je organizovano u dvije cjeline:

1. Željeznički operator vrši pružanje željezničkih transportnih usluga za robu i putnike, uz osiguranje vučnih vozova;
2. Željeznička infrastruktura-u koju spada održavanje, modernizacija i izgradnja građevinskih objekata, električnih postrojenja i uređaja, kao i funkcija osiguranja i sigurnosti željezničkog prometa.

Društvo obavlja djelatnost na području FBiH putem šest organizacionih područja. Zajednički poslovi na nivou Društva su ekonomski, pravni, kadrovski, investiranje, razvoj, unutarnje kontrole i interne revizije a poslovi infrastrukture i operatora se obavljaju u područjima: Sarajevo, Tuzla, Mostar, Zenica i Bihać.

Društvo izvještava po Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) koji uključuju Međunarodne računovodstvene standarde.

Sjedište Društva je u Sarajevu, Musala broj 2.

U Društvu je na dan 31.12.2007. godine bilo 4.011 uposlenih.

2 REZIME

Izvršenom revizijom finansijskih izvještaja Društva za 2007. godinu konstatovali smo određene propuste i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih date su slijedeće preporuke:

- ***Da organi Društva u sistemu rukovođenja i upravljanja dosljedno primjenjuju odredbe Statuta, zakone, ugovore i vlastite interne akte koji se odnose na poslovanje Društva. Posebno ističemo obavezu dosljedne primjene Zakona o javnim preduzećima u BiH i Statuta sa akcentom na cjelovitu primjenu normi koje se odnose na organe upravljanja ali i rukovođenja, kako bi se osigurala zaštita imovine.***
- ***Preporučuje se Odjelu interne revizije dosljedna primjena Pravilnika o radu i realizacija Operativnog plana u cijelosti prema opisanim rizicima.***
- ***Urediti i ojačati sistem interne kontrole u dijelu unosa podataka, obračuna i isplate plaće zaposlenicima.***
- ***Donijeti akt kojim će se regulisati visina i način korištenja sredstava reprezentacije, a u cilju racionalizacije i kontrole navedenih troškova.***

- *Dosljedno postupati u skladu sa odredbama Pravilnika o upotrebi putničkih automobila te formirati Komisije za snimanje i utvrđivanje normativa goriva i maziva za svaki putnički automobil.*
- *Potrebno je da se preispita dosadašnji način isplate naknada za pripravnost kod kuće i da se na jedinstven način na nivou Društva utvrdi pravo na isplatu po ovom osnovu.*
- *Potrebno je izdatke knjižiti u momentu njihovog nastanka a isplaćenu gotovinu za kupovnu goriva knjižiti kao isplaćene akontacije.*
- *Potrebno je precizirati prava članova i predsjednika Nadzornog odbora internim aktima.*
- *Potrebno je Pravilnikom o radu za službena putovanja u zemlji utvrditi obavezu i rok za podnošenje izvještaja o obavljenom službenom putu.*
- *Da se realno planiraju prihodi prije svega sufinansiranje iz Budžeta FBiH budući da se raspolaže sa informacijama o visini istog. Na taj način bi bili postavljeni realni okviri Upravi u njenom radu te se planirali i stvarali uslovi za ostvarenje prihoda i rashoda.*
- *Potrebno je da organi upravljanja rasprave o postupku prodaje i priznavanju troška po zaključenom Sporazumu kao i zaključivanju ugovora o raspolaganju sa ukupnom vrijednošću većom od 10.000 KM.*
- *Da Uprava u cilju zaštite naplate potraživanja uredi vlastitim politikama pravila i procedure kao i kontrolne postupke za ove poslovne procese, kako bi osigurala razumnu sigurnost da se poslovi i zadaci odvijaju u skladu sa postavljenim ciljem i uz najbolju korist za Društvo.*
- *Potrebno je usvojiti ili unaprijediti postojeće procedure u dijelu prenosa na sumnjiva i sporna potraživanja te načina vršenja kontrole nad primjenom utvrđenih procedura. Uvođenje pravila postupanja je obaveza Uprave, pri čemu treba voditi računa o svim okolnostima koje mogu utjecati na mogući gubitak ove imovine.*
- *Da Uprava posebno ispita usklađenost zaključenih ugovora o zakupu poslovnih prostora i zemljišta sa internim procedurama, koristima i gubicima ove imovine.*
- *Da se izvrši uvid u date avanse u vrijednosti od 273.071 KM i o istom sačini Izvještaj sa prijedlogom mjera, dostavi ga organima upravljanja i Uredu za reviziju institucija u FBiH.*
- *Potrebno je internim aktima tačno definisati proceduru prijema novouposlenih.*
- *Isplaćenu naknadu za odvojeni život uskladiti sa internim aktom.*
- *Postupati u skladu sa internom instrukcijom o ostvarenju prava na korištenje mobilnih telefona, odnosno pratiti mjesečni utrošak mobitela te vršiti refundaciju u slučaju prekoračenja dozvoljenih limita.*
- *Urediti internim aktima osnove za stvaranje troškova reklame i propagande.*
- *Potrebno je izvršiti detaljan uvid u cjelokupno međusobno poslovanje Društva i „Olimpik turs“ d.o.o. Sarajevo i poduzeti adekvatne mjere.*
- *Potrebno je internim aktima utvrdi kretanje dokumentacije i blagovremeno dostavljanje iste Sektoru za knjigovodstvo na knjiženje.*
- *Da Uprava značajno ojača kontrolu nad imovinom kojom raspolaže i koju iskazuje u finansijskim izvještajima po jedinici mjere i vrijednosti, osigura nadzor nad kretanjem iste sa ciljem zaštite od mogućih gubitaka. Iskazivanje nekretnina, postrojenja i opreme uskladiti sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 16. Nekretnine, postrojenja i oprema.*
- *Potrebno je prema načelu opreznosti i realnosti iskazivanja imovine procjenjivati iskazane bilansne pozicije i očekivane buduće koristi.*
- *Uprava Društva treba da izvrši detaljnu analizu sklopljenog Ugovora broj 370-11267 za glavni popravak i modernizaciju četrnaest električnih lokomotiva od 05.04.2007. godine (posebno tačke 7.3. i 7.4.) sa Firmom Končar Zagreb, utvrdi činjenično stanje i postupi po utvrđenom. Potrebno je internim procedurama definisati način kretanja i likvidiranja dokumentacije koja nastaje realizacijom ovog Ugovora.*
- *Za priznavanje kamata za period koji pripada obračunskom razdoblju, obezbijediti potrebnu dokumentaciju u svrhu pravilnog obračuna pripadajuće kamate.*
- *Da Uprava Društva izvrši procjenu pravilnosti iskazivanja obaveze za primljenu pozajmicu od Direkcije robnih rezervi i izvrši usklađivanje.*

- *Da se iz knjigovodstvenih evidencija eliminiraju kamate po osnovu doprinosa za zdravstveno osiguranje, čime će se postići pouzdanost i tačnost finansijskih transakcija.*
- *Da organi Društva hitno poduzmu sve potrebne aktivnosti na osiguranju pravomoćnog upisa u sudski registar kao i na usaglašavanju knjigovodstvenog stanja kapitala sa Rješenjem o upisu u sudski registar. Posebno se preporučuje poduzmanje hitnih mjera na sprječavanju daljeg smanjenja kapitala.*
- *Obzirom na nedosljednu primjenu Zakona o javnim nabavkama BiH u pojedinim slučajevima proceduralne prirode, ukazujemo Upravi da posebnu pažnju posveti primjeni važećih propisa vezanih za izbor najpovoljnijeg ponuđača, te da dosljedno prati dinamiku i zakonitost izvršenja svih aktivnosti procesa nabavke sa ciljem najefikasnijeg korištenja sredstava, pravične i aktivne konkurencije i transparentnosti.*
- *Potrebno je uključivanje računara koji imaju tehničke pretpostavke u računarsku mrežu u svrhu racionalnijeg korištenja resursa kao i ostvarivanja centralizovane kontrole u svim slojevima, što će rezultirati poboljšanjem sistema internih kontrola IT sistema.*
- *Potrebno je usvojiti dokumente u svrhu obezbijedenja okvira i definisanja pravila ponašanja i uspostavu odgovornosti u domeni korištenja informacionih tehnologija.*

3 CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji JP "Željeznica FBiH" d.o.o. Sarajevo za 2007. godinu.

Cilj revizije finansijskih izvještaja je pribavljanje realne osnove, da se na bazi provedene revizije izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji u svakom značajnom pogledu u skladu sa primjenjivim okvirom izvještavanja. Također, cilj je da se procijeni da li rukovodstvo primjenjuje zakone i propise, koristi sredstva za odgovarajuće namjene, procijeni finansijsko upravljanje, funkcija interne revizije i sistem internih kontrola.

Revizija je obavljena u skladu sa internim planskim dokumentima, u periodu od 03. septembra do 03. oktobra 2008. godine.

S obzirom da je revizija obavljena ispitivanjem na bazi uzoraka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene. Revizija, također, uključuje davanje preporuka za dalji rad. Svi iznosi se iskazuju u KM koja je fiksno vezana za Euro (EUR 1= 1,95583 KM).

4 PRETHODNE REVIZIJE

Ured za reviziju institucija u FBiH peti put provodi reviziju finansijskih izvještaja Društva. Osim u jednom slučaju kada je izvršena ciljana revizija implementacije preporuka danih u ranijim revizijama, vršena je revizija finansijskih izvještaja, izvršenih transakcija iskazanih u tim izvještajima i procjena usklađenosti sa zakonskim propisima.

Nakon izvršene posljednje revizije finansijskih izvještaja za 2005. godinu utvrđeno je da, osim za efekte usklađivanja na nekretninama, postrojenjima i opremi, potrebi realnog planiranja, finansijski izvještaji daju istinit i fer pregled o finansijskom stanju i rezultatima poslovanja. Bez daljih kvalifikacija skrenuta je pažnja na značajno povećanje obaveza Društva bez planske i realne podloge da će se iste moći izmirivati.

Komercijalna revizija je izvršila reviziju finansijskih izvještaja za 2007. godinu i dala uslovno mišljenje (datum objave mišljenja 31.03.2008. godine). Mišljenje je uslovljeno zbog ne usklađivanja iskazane vrijednosti nekretnina, postojenja i opreme sa zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 16-Nekretnine, postrojenja i oprema, a koji je stupio na snagu 01.01.2006. godine. Zbog navedenog vrijednost iskazane imovine u finansijskim izvještajima može značajno odstupati od stvarne.

5 NALAZI I PREPORUKE

5.1. Upravljanje i rukovođenje

Organi upravljanja i rukovođenja Društvom prema propisima su:

- Skupština,
- Nadzorni odbor,
- Uprava Društva (koju čini Generalni direktor i pet direktora: infrastrukture, operatora, ekonomskih i pravnih, kadrovskih, razvojnih i investicijskih poslova) i
- Odbor za reviziju.

Skupštini čine predstavnici državnog i privatnog kapitala. Većinski vlasnik je Federacija BiH, a prava i obaveze po osnovu državnog kapitala vrši Federalno ministarstvo prometa i komunikacija (u daljem tekstu Ministarstvo).

Osnovni Kapital predstavljen je u Skupštini sa sto glasova, a svaki član Društva ima onoliko glasova koliko je njegov udjel u osnovnom kapitalu.

Prema ovlaštenjima Skupština je usvojila na svojoj sjednici od 30.05.2008. godine Godišnji izvještaj o poslovanju Društva za 2007. godinu, koji se sastoji od Finansijskog izvještaja, Izvještaja revizora, Izvještaja o radu Nadzornog odbora i Izvještaja o radu Odbora za reviziju. Istovremeno donesena je Odluka o pokriću gubitka iz 2007. godine u visini od 40.488.595 KM, kao i Odluka o utvrđivanju kapitala u visini od 1.143.810.184 KM.

Nadzorni odbor imenuje Skupština Društva. Tokom 2007. godine isti je raspravljao o izvještajima o javnim nabavkama a provedenom revizijom smo utvrdili nepravilnosti vezane za procedure izbora. Detaljnije je pojašnjeno u poglavlju Usaglašenost javnih nabavki sa propisima. Isto tako usvojio je Elaborat o godišnjem popisu sredstava i izvora sredstava za koji smo tokom revizije utvrdili da je nekompletan, jer ne obuhvata popis obaveza i potraživanja. Usvojen je Izvještaj o popisu stalnih sredstava, čijom revizijom smo utvrdili više nepravilnosti i detaljnije pojasnili u poglavlju Stalna sredstva.

Predmet rasprave Nadzornog odbora bila je i informacija Uprave o izdatim poslovnim prostorima i zemljištu, koju je zahtijevao isti. Nadzorni odbor je dana 11.05.2007. godine raspravljao o navedenoj informaciji i obavezao upravu Zaključkom da se utvrdi stvarno stanje na terenu u roku od 15 dana i pokrenu postupci utuženja ili raskida ugovora sa neurednim zakupcima. Nije bilo većih rezultata osim pokrenutih postupaka prinudne naplate (utuženja). Isto tako 30.07.2007. godine ponovno je raspravljano o izdatim poslovnim prostorima i zemljištu u zakup, nakon čega je zaključeno da se sačini kompletan Izvještaj o navedenom. Na bazi uzorka proveli smo reviziju sklopljenih ugovora o zakupu poslovnog prostora i zemljišta i utvrdili više nepravilnosti što smo pojasnili u poglavlju Potraživanja.

Prema članu 8. i 26. Zakona o javnim preduzećima u FBiH, Nadzorni odbor je nadležan da nadzire rad Uprave i primjenu preporuka datih od Odbora za reviziju i vanjskog revizora u utvrđenim vremenskim rokovima. Provedenom revizijom uočeni su propusti u poslovanju, što ukazuje na potrebu jačeg nadzora nad radom Uprave.

Odbor za reviziju (u daljem tekstu Odbor) čine predsjednik i dva člana, kojeg imenuje i razrješava Skupština na period od četiri godine. Skupština je 30.05.2008. godine usvojila Izvještaj o radu Odbora za 2007. godinu. Iz navedenog Izvještaja nije se moglo zaključiti da je Odbor ispoštovao član 70. Statuta tačka 70.3. prema kojem je dužan izvršiti reviziju polugodišnjeg i godišnjeg obračuna i reviziju finansijskog poslovanja Društva. Također nema dokaza da je isti raspravljao o adekvatnosti postojećih internih kontrola i funkcionisanju istih, kako je predviđeno članom 28. Zakona o javnim preduzećima u FBiH. Primjer za to je Izvještaj Odjela interne revizije o provedenoj reviziji popisa imovine i obaveza za 2006. godinu, koji je usvojio Odbor. Navedenim Izvještajem utvrđen je niz nepravilnosti vezanih sa raspolaganje i korištenje stalne imovine, što ukazuje da nisu uspostavljene i funkcionisale adekvatne interne kontrole.

Upravu Društva čini Generalni direktor i pet izvršenih direktora u skladu sa utvrđenom organizacijom Društva. Dužnosti Uprave su utvrđene Statutom Društva. Iako je Uprava tokom godine raspravljala o važim pitanjima od interesa Društva, predlagala Nadzornom odboru donošenje ključnih odluka, prihvatila preporuke Odjela za internu reviziju i obavezivala na otklanjanje uočenih nepravilnosti, ne možemo potvrditi da je poduzela sve potrebne mjere da zaštiti imovinu i interese

Društva. To se posebno odnosi na naplatu potraživanja od kupaca, rješavanje pitanja raspolaganja i vlasništva nad nekretninama; iznajmljivanje imovine i uspostavljanje pouzdanog sistema internih kontrola.

Odjel za internu reviziju (u daljem tekstu Odjel), popunjen je sa 5 uposlenih od predviđenih šest postojećom sistematizacijom. Odjel je sačinio Studiju rizika, Strateški plan za period 2007. do 2010. godina i Operativni plan za 2007. godinu. Operativnim planom za 2007. godinu utvrđeni su najveći rizici: utvrđivanje stvarnog stanja imovine i obaveza; zaliha; potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja; novčanih sredstava; vlasništvo nad nekretninama; računovodstvene politike za stalna sredstva; iznajmljivanje imovine; procedure nabavke i monitoring-praćenje realizacije preporuka. Prema utvrđenim rizicima, Odjel je osim rizika koji se odnosi na vlasništvo nad nekretninama, izvršio planirane revizije i sačinio pet izvještaja. O navedenim izvještajima raspravljao je nadležni organ, o tome donosio zaključke te iste dostavljao Upravi Društva na dalju proceduru. Uprava je prihvatila preporuke i zadužila organizacione dijelove Društva da poduzmu odgovarajuće aktivnosti na otklanjanju uočenih nepravilnosti.

Izvršili smo uvid u Izvještaje Odjela za internu reviziju, a posebno Izvještaj o izvršenoj reviziji obavljenog redovnog popisa imovine i obaveza za 2006. godinu, Izvještaj o reviziji Poslovno Prometnog područja Bihać i Izvještaj o obavljenoj reviziji javnih nabavki za septembar 2007. godine, u kojima su navedeni svi propusti vezano za raspolaganje i zaštitu imovine, koje smo i mi utvrdili. Rad Odjela za internu reviziju ocjenjujemo dobrim i korisnim kao korektivni faktor rada Uprave. Smatramo da isti, u skladu sa standardima interne revizije i dobre prakse rada, treba obavezno uvesti monitoring na provedbi i ocjeni realizacije datih preporuka Upravi. Isto tako Odjel treba da vrši provjeru funkcionisanja uspostavljenih internih kontrola od strane Uprave i njihovih posljedica na poslovanje.

Prilikom sačinjavanja procjene rizika u narednom periodu Odjel bi trebao razmoriti propuste i nepravilnosti utvrđene ovim Izvještajem.

Preporuka:

Da organi Društva u sistemu rukovođenja i upravljanja dosljedno primjenjuju odredbe Statuta, zakone, ugovore i vlastite interne akte koji se odnose na poslovanje Društva. Posebno ističemo obavezu dosljedne primjene Zakona o javnim preduzećima u FBiH i Statuta sa akcentom na cjelovitu primjenu normi koje se odnose na organe upravljanja ali i rukovođenja, kako bi se osigurala zaštita imovine.

Preporučuje se Odjelu interne revizije dosljedna primjena Pravilnika o radu i realizacija Operativnog plana u cijelosti prema opisanim rizicima.

5.2. Sistem internih kontrola

Revizijski tim je izvršio procjenu funkcioniranja sistema internih kontrola¹ na osnovu provedene revizije određenih procesa poslovanja. Za uspostavljanje sistema interne kontrole odgovorna je Uprava Društva.

Provedenom revizijom uočili smo slabosti koje se ogledaju u nedosljednoj primjeni jednog broja donesenih internih akata, kao i neuspostavljenom sistemu internih kontrola nad imovinom, a što je utjecalo na finansijske izvještaje. Pored navedenog, utvrđeno je da:

- nije uspostavljen odgovarajući sistem interne kontrole kod obračuna i isplate plaća, jer se kontrola obračuna plaće ne vrši nakon unosa podataka u sistem od strane odgovornih osoba. Sistem obračuna dozvoljava samo vizuelnu kontrolu, koju vrši sam obračunski radnik, a tek nakon izvršenog obračuna vrše se određene logičke kontrole koje ne prepoznaju nepravilnosti u obračunu;

---

¹ Sistem interne kontrole obuhvata kontrolna okruženje i kontrolne procedure. Sistem uključuje sve politike i procedure, uspostavljene od strane organa upravljanja Društva, sa ciljem osiguravanja ostvarivanja ciljeva Društva u skladu sa eksternim pravilima (zakonska akta) i rukovodnim politikama, osiguranja imovine i informacija, prevencije u otkrivanju prevara i greški, kvalitete računovodstvenih izvještaja u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, blagovremena izrada pouzdanih finansijskih i rukovodnih/upravljačkih informacija).

- da visina i način trošenja sredstava reprezentacije nije uređena, za što je u 2007. godini potrošeno ukupno 213.510 KM. Pravo na ove troškove utvrđeno je samo menadžerskim ugovorima, prema kojima se priznaju troškovi reprezentacije generalnom direktoru, izvršnim direktorima i direktorima Sektora ali nije ograničen način trošenja ni visina iste;
- da se ne poštuje Pravilnik o upotrebi putničkih automobila u Generalnoj direkciji, koja je bila predmet revizije, vezano za kontrolu i utrošak goriva putničkih automobila. U 2007. godini nisu formirane Komisije za snimanje i utvrđivanje normativa goriva i maziva za svaki putnički automobil, kako je propisano članom 61. internog akta. Istovremeno nema dokaza da se vrši kontrola utroška goriva po vozilima, prema ranije utvrđenim normativima. Predočena dokumentacija ne sadrži datume, potpise osoba koje su sačinile mjesečne preglede potrošnje. Navedenim Pravilnikom nije definisano da se mjesečni pregledi dostavljaju nadležnim osobama u svrhu poduzimanja aktivnosti u slučaju prekoračenja potrošnje iznad utvrđenih normativa;
- da se vrši isplata 20% od osnovne plaće za pripravnost kod kuće za slučaj nastanka vanrednih događaja vezano za obavljanje željezničke djelatnosti. Ova naknada utvrđena je Pravilnikom o radu, a osnov za isplatu je Naredba Generalnog direktora iz 2003. godine. Naredbom su utvrđena radna mjesta i broj izvršilaca kojima pripada ova naknada. Međutim provedena revizija je pokazala da se ovakve isplate vrše i uposlenicima čija radna mjesta nisu navedena naprijed navedenom Naredbom. Isplate su vršene bez dokumentacije koja potvrđuje pravo na ovu naknadu. Nadalje, isplata po navedenom osnovu vršena je vozačima u Kabinetu Generalnog direktora i u Sektoru opštih poslova na osnovu posebne Odluke Generalnog direktora od 29.03.2006. godine. Radna mjesta vozača nisu predviđena prethodno navedenom Naredbom iz 2003. godine;
- da se nepravilno postupa kod isplate novčanih sredstava vozačima za kupovinu goriva za putničke automobile putem blagajne. Naime, isplaćena novčana sredstva knjigovodstveno se ne evidentiraju kao akontacija, već se čeka dokumentacija o kupljenom gorivu i iskazuju direktno na troškovima. Korištenje akontacija za nabavku goriva nije uređeno internim aktima. Gorivo se isključivo nabavlja za gotov novac i za isti nije izvršen izbor najpovoljnijeg ponuđača prema odredbama Zakona o javnim nabavkama BiH;
- tokom 2007. godine vršena je isplata predsjedniku Nadzornog odbora troškova upotrebe privatnog automobila u službene svrhe i troškova dnevnica, a da takva prava nisu utvrđena ni ugovorom o angažmanu istog ni drugim aktima;
- internim aktom nije utvrđeno vrijeme za pravdanje putnog naloga za putovanja u zemlji niti postoji praksa rada u kom roku se trebaju opravdati uzeta sredstva, a ukupno je na ime putnih troškova potrošeno 1.954.372 KM. Nije utvrđena ni obaveza podnošenja izvještaja, a tokom revizije uočeno je da vozači nisu podnosili iste. U revidiranim finansijskim izvještajima iskazane su neopravdane putne akontacije više godina (dvije pa i tri godine). Iznos neopravdanih akontacija je 19.493 KM, od čega se na neopravdane akontacije za službeni put u inostranstvo odnosi 11.735 KM, koje nisu knjigovodstveno iskazane kao troškovi, a time su isti podcijenjeni za taj iznos. Navedene akontacije za put u inostranstvo su pravdane u 2008. godini;
- u Poslovnom području Sarajevo utvrđeno je da je knjiženje međusobnih odnosa ovog područja sa ostalim, vršeno suprotno internim procedurama, čime je nepotrebno povećan promet glavne knjige na pozicijama prihoda i rashoda.

Preporuka:

Urediti i ojačati sistem interne kontrole u dijelu unosa podataka, obračuna i isplate plaće zaposlenicima.

Donijeti akt kojim će se regulisati visina i način korištenja sredstava reprezentacije, a u cilju racionalizacije i kontrole navedenih troškova.

Dosljedno postupati u skladu sa odredbama Pravilnika o upotrebi putničkih automobila te formirati Komisije za snimanje i utvrđivanje normativa goriva i maziva za svaki putnički automobil.

Potrebno je da se preispita dosadašnji način isplate naknada za pripravnost kod kuće i da se na jedinstven način na nivou Društva utvrdi pravo na isplatu po ovom osnovu.

Potrebno je izdatke knjižiti u momentu njihovog nastanka a isplaćenu gotovinu za kupovnu goriva knjižiti kao isplaćene akontacije.

Potrebno je precizirati prava članova i predsjednika Nadzornog odbora internim aktima.

Potrebno je Pravilnikom o radu za službena putovanja u zemlji utvrditi obavezu i rok za podnošenje izvještaja o obavljenom službenom putu.

5.3. Planiranje, izvršenje i izvještavanje

Prvim Planom predviđeni su prihodi od 214.119.880 KM, rashodi 213.121.190 KM i dotacija iz Budžeta FBiH u visini od 86.115.235 KM. Sufinansiranje iz Budžeta FBiH je kontinuirano svake godine.

Ovakav Plan je usvojen 15.05.2007. godine, iako se već tada znalo da je Budžetom FBiH za 2007. godinu utvrđeno sufinansiranje u iznosu od 27.600.000 KM. Navedenim želimo ukazati organima upravljanja na potrebu realnog sagledavanja sufinansiranja iz Budžeta Federacije BiH, jer se u momentu usvajanja Plana poslovanja tačno znao iznos sufinansiranja, koja iznosi 32% u odnosu na planirana sredstva. Ovakav način planiranja je praksa rada što smo utvrdili u ranijim revizijama.

Plan poslovanja Društva za 2007. godinu je sačinjen na osnovu procjene kretanja potreba prijevoza željeznicom na domaćem i evropskom tržištu i poslovnom ambijentu koji će biti stvoren primjenom Zakona o finansiranju infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja i rebalansa Srednjoročnog plana razvoja 2004.-2008. godina sa dopunom za 2009. godinu, koji je podržala Vlada FBiH.

Planiran je prevoz 7.657.000 tona robe u unutarnjem i međunarodnom saobraćaju i prelazak 940,1 miliona netotonskih kilometara i prevoz 431.000 putnika sa prelaskom 32,4 miliona putničkih kilometara. Planom je bilo predviđeno povećati udio na transportnom tržištu masovnog prijevoza robe, naročito u dijelu prijevoza za potrebe teške bazne industrije i prijevoza nafte.

Plan je sačinjen za sva poslovna područja i obuhvaća prihode, rashode, korištenje kapaciteta, tekuće i investiciono održavanje i ostalo, bez predviđanja gotovinskog priliva i odliva sredstava, koji čini osnov Upravi za vođenje politike finansiranja. Isto tako Plan ne sadrži procjenu naplativosti potraživanja, iako su ona osnovni izvor pritjecanja koristi u Društvo i značajna su pozicija u finansijskim izvještajima.

Iako se u momentu usvajanja Plana znalo za utvrđeno sufinansiranje iz Budžeta FBiH, Rebalans je rađen u trećem kvartalu 2007. godine, usvojen je od strane organa upravljanja, planiran je gubitak u visini od 66.737.700 KM, a sufinansiranje je smanjeno za 58.515.235 KM.

Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija je 30.11.2007. godine upućena Odluka Skupštine o donošenju Rebalansa Plana poslovanja za 2007. godinu na dalju proceduru.

Finansijski pokazatelji vezani za planiranje i ostvarenje plana su:

Red.br	OPIS	Ostvareno	Rebalans Plana	Ostvareno
		2006.	2007.	2007.
0	1	2	3	4
1.	Ukupni prihodi	98.800.284	120.361.380	110.614.744
2.	Ukupni rashodi	174.477.779	187.099.080	151.103.339
	Gubitak	75.677.495	66.737.700	40.488.595
	Gubitak bez amortizacije	16.434.218	6.287.700	-

Prema usvojenom Rebalansu plana, prihodi su ostvareni sa 97,7%, dok su rashodi ostvareni sa 84,5%. Društvo nije usvojilo Metodologiju planiranja, iako je ista urađena i korištena prilikom izrade Plana za 2007. i 2008. godinu.

Preporuka:

Da se realno planiraju prihodi prije svega sufinansiranje iz Budžeta FBiH budući da se raspolaže sa informacijama o visini istog. Na taj način bi bili postavljeni realni okviri Upravi u njenom radu te se planirali i stvarali uslovi za ostvarenje prihoda i rashoda.

5.4. Prihodi

U finansijskim izvještajima za 2007. godine, ukupni prihodi su iskazani u iznosu od 110.614.744 KM i u odnosu na 2006. godinu su veći za 13,3%, a u odnosu na Rebalans su za 8,1% manji. Prihodi se priznaju u momentu ispostavljanja faktura za izvršene usluge, a budžetski prihod u visini naplaćenog prihoda do momenta sastavljanja finansijskih izvještaja.

5.4.1. Prihod od prodaje

Prihodi od prodaje ostvaruju se prijevozom roba i putnika i veći su za 5,5% u odnosu na isti period prethodne godine, ali su manji u odnosu na Rebalans plana za 7,5%. Prihodi od pružanja usluga prijevoza su najznačajniji prihod.

Red.br	OPIS	Ostvareno 2007.	Ostvareno 2006.
0	1	2	3
1.	Prihod od prodaje proizvoda	1.822	-
2.	Prihod od pruženih usluga	63.547.680	58.904.277
3.	Prihod od prodaje dobara i usluga	66.473	-
4.	Prihod od upotrebe dobara i usluga	1.320.986	-
5.	Prihod od zakupnina i najamnina	7.924.148	6.841.551
6.	Ostali prihodi od prodaje	229.299	609.833
	Prihodi od prodaje	73.090.408	66.355.661

Prihodi po osnovu pružanja usluga prijevoza roba i putnika se evidentiraju u Glavnu knjigu jednom mjesečno, a fakture se ispostavljaju u momentu nastanka usluge.

Uvidom u dokumentaciju za priznavanje prihoda, utvrđeno je da se vrši kontrola na osnovu sklopljenih ugovora i prateće dokumentacije o izvršenom poslu u Službi za kontrolu prihoda dok Sektor za finansijske poslove ispostavlja fakture. U slučajevima vršenja usluga prijevoza uz korištenje tuđe infrastrukture obračun se vrši tako da se prihodi priznaju na osnovu sklopljenog ugovora i ispostavljene fakture za bruto usluge prijevoza, a umanjenje se vrši na osnovu pristiglih faktura korištenih infrastrukturnih objekata drugih Željeznica učesnica u transportu.

Upravni odbor je 15.10.2003. godine donio Odluku o donošenju Tarife za prijevoz u unutrašnjem i međunarodnom prometu. U pojedinim slučajevima, po datim ovlaštenjima od strane Nadzornog odbora Generalni direktor je zaključivao ugovore po cijenama nižim od onih utvrđenih Tarifom.

Na poziciji prihoda od zakupnina i najamnina evidentiran je prihod od zakupa lokomotiva datih Turskim željeznicama u visini od 6.164.238 KM, na temelju Ugovora i ispostavljenih kvartalnih faktura i prihod od zakupa poslovnih prostora i zemljišta u iznosu od 1.735.429 KM. Prihod od zakupa poslovnih prostora i zemljišta je šire pojašnjen u vezanom računu-potraživanja.

5.4.2. Ostali prihodi

Red.br	OPIS	Ostvareno 2007.	Ostvareno 2006.
0	1	2	3
1.	Prihodi od prodaje stalnih sredstava	2.315.572	880.053
2.	Prihodi od dotacija Vlada FBiH	26.649.786	21.626.779
3.	Prihodi od otpisanih obaveza	6.211.266	5.067.824
4.	Viškovi	91.946	107.558
5.	Prihodi od prodatog materijala	190.631	352.861
6.	Prihodi od šteta i penala	10.448	-
7.	Prihodi od otpisanih potraživanja	166.180	200.164
8.	Prihodi iz ranijih godina	965.148	-
9.	Ostali prihodi	751.611	1.532.197
	Ukupno	37.352.588	29.767.436

Prihodi od prodaje stalnih sredstava iznose 2.315.572 KM, a ostvareni su prodajom imovine. Izvršili smo uvid u dokumentaciju prodatog objekta Vila Dalmacija Ilidža u postupku Male privatizacije metodom neposredne pogodbe. Kupoprodajna cijena objekta je 627.500 KM, koja je dva puta snižavana u odnosu na procijenjenu od 1.280.000 KM. Prodan je objekt površine 1.484 m² sa pripadajućim zemljištem (parking, pristupni put, kućište i dvorište) po cijeni od 422,84 KM/m². Kupoprodajnu cijenu je umanjila faktura na iznos od 170.182 KM, a koja je ispostavljena na osnovu potpisanog Sporazuma između Društva (potpisnik je samo Generalni direktor) i izvođača radova od 22.01.2007. godine. Sporazumom je prihvaćena obaveza plaćanja za već izvršene sanacione radove na pomenutom objektu u vlasništvu Društva tokom 1997. i 1998. godine. Radovi su urađeni na osnovu naloga i ugovora izvođača radova sa Općinom Ilidža, iako je tada postojala pismena zabrana Društva za izvođenje radova. Društvo je naknadno odobrilo izvršenu sanaciju objekta potpisivanjem navedenog Sporazuma. Procjenu izvedenih radova izvršili su uposlenici Društva neposrednim uvidom i to nakon 10 godina. Ne ulazeći u ocjenu postupka prodaje i priznavanja troškova, što bi trebalo biti predmetom rasprave organa upravljanja, ističemo da Sporazum nije moglo potpisati samo jedno ovlašteno lice. Prema članu 41. tačka i) Zakona o javnim preduzećima u FBiH ("Službene novine FBiH" br.8/05), nije dozvoljeno zaključivanje ugovora sa vrijednošću većom od 10.000 KM, bez potpisa direktora i odgovornog člana Uprave.

Ostvaren je prihod iz Budžeta FBiH u visini od 25.100.000 KM a na osnovu Zakona o željeznicama FBiH ("Sl.novine FBiH,"br. 41/01) i Zakona o finansiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja ("Sl. novine FBiH",br. 57/03), pri čemu se svake godine sklapa ugovor o finansiranju održavanja željezničke infrastrukture.

Prihod od otpisanih obaveza za poreze i doprinose u visini od 6.194.030 KM, priznat je na osnovu potpisanog Sporazuma između Društva i Zavoda za zdravstveno osiguranje Kantona Sarajevo o otpisu jednog dijela obračunatih a neplaćenih doprinosa za zdravstveno osiguranje na isplaćene plaće. Prema ovom Sporazumu, postignuta je saglasnost između dužnika i povjerioca, prema kojem se naprijed navedeni iznos otpisuje a za nezastarjeli dio obaveza utvrđen je plan otplate u ratama.

Preporuka

Potrebno je da organi upravljanja rasprave o postupku prodaje i priznavanju troška po zaključenom Sporazumu kao i zaključivanju ugovora o raspolaganju sa ukupnom vrijednošću većom od 10.000 KM.

5.5 Potraživanja

5.5.1 Potraživanja od prodaje

Potraživanja se priznaju u bilansu stanja na osnovu ispostavljenih faktura o izvršenim uslugama. Potraživanja čine potraživanja po osnovu prijevoza robe i putnika, za izdati poslovni prostor i zemljište, po osnovu zakupa kola. Potraživanja od prodaje su:

Opis	2007.godina	2006. godina
Redovna potraživanja	13.752.963	12.621.139
Sumnjiva i sporna potraživanja	3.775.150	4.677.277
Ukupna potraživanja	17.528.113	17.298.416
Ispravka vrijednosti potraživanja	(3.849.347)	(3.520.936)
Stanje krajem godine	13.678.766	13.777.480

Od ukupnih potraživanja od prodaje u iznosu od 17.528.113 KM, najznačajnija su potraživanja od kupaca u zemlji u visini od 10.834.818 KM, od kojih se na sumnjiva i sporna potraživanja odnosi 3.440.352 KM.

Usaglašavanje potraživanja se obavlja putem konfirmacija, a izvršili smo uvid u konfirmacije dostavljene od kupaca sa značajnijim stanjem duga.

Proveli smo reviziju procesa prihoda od pružanja usluga i sa istim povezanih potraživanja i utvrdili da nije ispoštovana politika Uprave vezana za procjenjivanje naplativosti potraživanja, kojom je predviđeno da se vrši procjena kontinuirano tokom godine, a najkasnije po godišnjem obračunu. Na osnovu ovih procjena treba da se vrši ispravka potraživanja starijih od godinu dana a koja nemaju validan dokument za prolongiranje istog. Tokom godine nije vršena procjena naplativosti potraživanja i na osnovu toga korekcija već iskazanog prihoda. Internim aktom nije predviđen rok i obaveznost pokretanja postupka utuženja kao mjera zaštite imovine.

U iskazanim potraživanjima redovnim i sumnjivim i spornim 17.528.113 KM, su i potraživanja u iznosu od 4.385.353 KM starijih od godinu dana, a ispravka je izvršena u iznosu od 3.849.347 KM. Posljedica navedenog na finansijske izvještaje je precijenjen rezultat poslovanja za iznos od 536.006 KM.

Elaboratom o redovnom godišnjem popisu nisu obuhvaćena potraživanja Društva.

Potraživanja po osnovu zakupa poslovnih prostora i zemljišta

Po osnovu redovnih potraživanja od zakupa poslovnog prostora i zemljišta na dan 31.12.2007. godine, iskazan je iznos od 785.008 KM. Tokom godine je fakturisano ukupno 1.846.456 KM. Izvršili smo uvid u Pregled sklopljenih ugovora o zakupu, prema kojem je Društvo zaključilo 180 ugovora o zakupu zemljišta i 120 ugovora o zakupu poslovnog prostora. Društvo je imalo Pravilnike o dodjeli u zakup poslovnog prostora i zemljišta (iz 1997., 2005. i 2007. godine), kojima je utvrđeno plaćanje zakupnine unaprijed i to najmanje od jedan mjesec do godinu dana. Nije bilo dodjele novih poslovnih prostora i zemljišta u 2007. godini, a potraživanja su nastala po ugovorima sklopljenim u ranijem periodu.

Provedenom revizijom utvrdili smo više propusta u raspolaganju sa ovom imovinom i ostvarivanju koristi po osnovu iste. Uočeni propusti su:

- da je jedan dio pregledanih ugovora zaključen na neodređeno vrijeme, što je suprotno važećim internim aktima, kao i članu 16. Pravilnika iz maja 2007. godine, kojim je utvrđeno da se ugovori o zakupu zaključuju na određeno vrijeme od jedne do pet godina.
- da se jedan dio sklopljenih ugovora nakon isteka vremena zakupa ne produžava, a zakupci i dalje ostaju u poslovnom prostoru odnosno zemljištu, za što se ispostavljaju fakture. Ugovorima o zakupu nije definisan ovakav način prećutnog obnavljanja ugovora, odnosno predviđeno je da zakupac mora prije isteka roka podnijeti zahtjev za produženje ugovora nadležnoj komisiji. Ne poštivanje navedene odredbe može dovesti do gubitka imovine. Zakupci sa kojima nije obnovljen odnosno produžen ugovor, a koji i dalje koriste prostor ili zemljište, već duguju najmanje 92.643 KM.
- Da su sklapani ugovori sa cijenom mjesečne zakupnine za poslovni prostor, koja je znatno niža od važeće, bez poštivanja propisane procedure dodjele. Primjer za to je sklopljeni ugovor sa „Centrom za proizvodnju i usluge“ d.o.o Sarajevo, čije dugovanje sa izvještajnim periodom iznosi 604.275 KM. Utvrđeno je da prvi ugovor o zakupu zaključen na period od 01.06.1997.-31.05.2002. godine. Ugovor je sklopljen mimo važećih pravila iz 1997. godine, kojima se zahtijevalo davanje mišljenja i ocjene opravdanosti zahtjeva, kao i donošenje Odluke Centralne komisije o uslovima za zaključenje ugovora o zakupu. Ugovorena je znatno niža cijena zakupa od propisane. Nadalje, sklopljenim ugovorom zakupac je oslobođen plaćanja zakupnine za period od 01.06.1997.-01.06.2000. godine za iznos od 292.752 KM, što je vrijednost sanacije poslovnog objekta prema ovjerenom premjeru i predračunu radova. Ovjereni predmjer i predračun radova nije u dokumentaciji, niti su prezentirani dokazi da je ispoštovana tačka 6. Uputstva iz 1997. godine, prema kojoj je zakupac bio dužan uraditi Idejni projekt. Takav Projekt podliježe reviziji Komisije za pregled i reviziju investiciono tehničke dokumentacije, koja daje saglasnost i uslove, koji su obavezujući za onoga koji pristupa radovima izgradnje, sanacije ili adaptacije.

Novi ugovor o zakupu je zaključen za period od 01.01.2001.-31.12.2005. godine sa cijenom nižom od one utvrđene Cjenovnikom i prihvata vrijednost sanacionih radova u iznosu od 687.597 KM te od ovog iznosa priznaje 598.396 KM zakupcu kroz plaćanje zakupnine. Procjenu sanacionih radova je izvršio stručni tim stalnih sudskih vještaka i sačinio Elaborat, kojeg je prihvatila Komisija formirana od strane Generalnog direktora Društva. Međutim

nema dokaza da je, prije izvođenja i ovih sanacionih radova, dostavljen Idejni projekt radi dobivanja uslova i saglasnosti na predloženo projektno rješenje.

Sklopljen je Aneks na prethodni Ugovor dana 06.11.2002. godine, kojim se produžava zakup na deset (10) godina odnosno do 31.12.2010. godine. Iako je članom 27. Pravilnika iz 2005. godine, utvrđena obaveza usklađivanja postojećih ugovora sa odredbama ovog Pravilnika, usklađivanje nije izvršeno.

- Dat je poslovni prostor u zakup bez poštivanja pravila postupka dodjele (bez Odluke Centralne komisije) i bez naknade, što nije predviđeno aktima Društva. Primjer toga je sklopljeni ugovor 05.06.1998. godine o korištenju poslovnog prostora u Željezničkoj stanici Sarajevo (ukupno 452,22 m²) sa „Remontom pruga“ d.d. Sarajevo na period od 10 godina, odnosno od 01.05.1998.-30.04.2008. godine. U vrijeme sklapanja predmetnog Ugovora, „Željeznice BiH“ su bile jedan od osnivača „Remonta pruga“ d.d. Sarajevo, a vlasnička prava su prodana u 2006. godini.

Aneksom Ugovora od 15.02.2000. godine, ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Za istaknuti je proces uknjižbe vlasništva Željezničke stanice Sarajevo, u kojoj se nalazi predmetni poslovni prostor, a kojeg i dalje koristi „Remont pruga“ d.d Sarajevo. U periodu od 2000.-2008. godine, nisu pokretane aktivnosti na usaglašavanju istoga sa usvojenim internim aktima.

- Da je sklopljen Ugovor sa „BEHA-EM“-om d.o.o. Sarajevo, gdje je cijena zakupa zemljišta utvrđena u paušalnom iznosu, što nije predviđeno internim aktima. Ugovor je zaključen 2002. godine, a od tada cijena nije mijenjana niti je ugovor usaglašavan sa postojećim internim aktima. Također, sa „Šurkomercom“ d.o.o Sarajevo, sklopljen je ugovor 01.01.2003. godine sa cijenom zakupa za poslovni prostor koja je niža od one utvrđene Cjenovnikom, što je korigovano tek u 2007. godini. Sa nižim cijenama zakupa od propisanih zaključeni su ugovori sa „ŠŠ Promex-Trade“ d.o.o. Mostar, „Slovo“ d.o.o Mostar, STR Bife „Amra“ Mostar i „NIDA“ d.o.o Čapljina. Nisu izvršena usklađivanja cijena sa odredbama člana 27. Pravilnika o dodjeli u zakup poslovnog prostora i zemljišta. Ugovorom zaključenim sa „Freddi&Queen“ d.o.o. Bihać, utvrđene su cijene zakupa zemljišta za postavljanje montažnog objekta i korištenje parking prostora, a da prethodno cijene takvog zakupa nisu uređene internim aktima.
- Potraživanja u iznosu od 13.109 KM su direktno otpisana iz knjigovodstvenih evidencija na osnovu Elaborata Centralne popisne komisije, bez prethodnog procjenjivanja naplativosti, što je predviđeno internim pravilima.
- Da je Uprava Društva u 2007. godini imala softversko rješenje za praćenje ročne strukture potraživanja, a ista nije korištena. Softversko praćenje ročne strukture potraživanja je neophodno radi blagovremenog pokretanja postupaka zaštite imovine. Na naše traženje urađena je ročna struktura potraživanja, prema kojoj 8.331.916 KM su dugovanja sa rokom do 30 dana, 4.810.844 KM čiji rok dospijea je od 90-360 dana i preko godinu dana je 4.385.353 KM dugovanja.

Naprijed navedeni uočeni propusti su oni koje smo utvrdili metodom uzorka te zbog vremenskog ograničenja obavljanja i svrsishodnosti revizije, nismo izvršili pregled svih sklopljenih ugovora iz razloga što i pregledani pokazuju da Uprava Društva nije štitila imovinu od mogućih gubitaka i nije poduzimala postupke da naplati potraživanja. Isto tako prilikom davanja u zakup prostora i zemljišta, zakupnina nije naplaćivana unaprijed u skladu sa sklopljenim ugovorima i internim aktima, niti se osiguravala naplata raspoloživim instrumentima. Uprava nije implementirala i nadzirala usvojena pravila, zbog čega su se i desili uočeni propusti.

Promjene na ispravci ukupnih potraživanja

U 2007. godini izvršeno je povećanje ispravke vrijednosti potraživanja u iznosu od 809.258 KM, a odnosi se na ispravku potraživanja od kupaca u iznosu od 542.585 KM i ispravku ostalih potraživanja u iznosu od 266.673 KM (od čega iznos od 257.992 KM predstavlja ispravku potraživanja za naknadu

bolovanja preko 42 dana iz 2003. godine). Ispravka potraživanja u 2007. godini je izvršena na osnovu Elaborata Centralne popisne komisije i prema podnesenim tužbama. Promjene tokom 2006. i 2007. godine su:

Opis	2007.godine	2006. godine
Stanje 01.01.2007 godine	6.400.294	5.384.019
Povećanje ispr. vrijednosti potraživanja	796.149	1.647.567
Smanjenje ispr. potraživanja usljed naplate	166.110	171.043
Smanjenje ispr. potraživanja usljed otpisa	30.040	363.951
Smanjenje ispravke potraživanja ostalo	37	96.298
Stanje 31.12.2007. godine	7.000.256	6.400.294

Preporuka:

Da Uprava u cilju zaštite naplate potraživanja uredi vlastitim politikama pravila i procedure kao i kontrolne postupke za ove poslovne procese, kako bi osigurala razumnu sigurnost da se poslovi i zadaci odvijaju u skladu sa postavljenim ciljem i uz najbolju korist za Društvo.

Potrebno je usvojiti ili unaprijediti postojeće procedure u dijelu prenosa na sumnjiva i sporna potraživanja te načina vršenja kontrole nad primjenom utvrđenih procedura. Uvođenje pravila postupanja je obaveza Uprave, pri čemu treba voditi računa o svim okolnostima koje mogu utjecati na mogući gubitak ove imovine.

Da Uprava posebno ispita usklađenost zaključenih ugovora o zakupu poslovnih prostora i zemljišta sa internim procedurama, koristima i gubicima ove imovine.

5.5.2. Ostala potraživanja i kratkoročni finansijski plasmani

Pregled ostalih potraživanja i kratkoročnih plasmana:

Opis	2007.godine	2006. godine
Ukupna potraživanja	5.564.784	6.261.719
Ispravka vrijednosti potraživanja	(3.150.908)	(2.879.357)
Stanje krajem godine	2.413.876	3.382.362

Najznačajniji iznos predstavljaju potraživanja od kantonalnih Zavoda za zdravstveno osiguranje u iznosu od 2.489.188 KM, po osnovu neto naknada bolovanja preko 42 dana. Od ovog iznosa je ispravljeno na teret rashoda poslovanja ukupno 1.981.008 KM. Potraživanje se iskazuje iako se ne uplaćuju doprinosi i nema osnova prema važećim propisima za podnošenje zahtjeva za refundaciju.

Uočili smo finansijske transakcije u ukupnom iznosu od 273.071 KM na sumnjivim i spornim potraživanjima za koji iznos su povećani troškovi poslovanja u ranijem periodu. Potraživanja se odnose na date avanse za naručene robe i usluge u periodu prije 2007. godine. Do dana okončanja revizije nisu prezentirani dokazi o poduzetim radnjama po navedenom, kao i da li su ispoštovani sklopljeni ugovori po kojima su dati isti avansi.

Preporuka:

Da se izvrši uvid u date avanse u vrijednosti od 273.071 KM i o istom sačini Izvještaj sa prijedlogom mjera, dostavi ga organima upravljanja i Uredu za reviziju institucija u FBiH.

5.6. Rashodi

Rashodi se priznaju u bilansu uspjeha kada dođe do smanjenja budućih ekonomskih koristi ili povećanja obaveza, koja se mogu pouzdano izmjeriti kao i na osnovu sučeljavanja prihoda i rashoda, odnosno direktne povezanosti između nastalih troškova i ostvarenih prihoda. U rashode su uključeni:

rashodi koji su rezultat poslovnih aktivnosti Društva i gubici koji se mogu, a ne moraju pojaviti kao rezultat poslovnih aktivnosti.

Ukupni troškovi poslovanja u 2007 godini iznosili su 151.103.339 KM. U finansijskim izvještajima rashodi su iskazani u slijedećim iznosima:

Opis	31.12.2007.	31.12.2006.
Troškovi materijala, energije i rez.dijelovi	17.845.709	22.922.701
Amortizacija	45.491.334	59.243.277
Troškovi zaposlenih	67.119.295	62.909.908
Troškovi usluga	8.592.367	11.124.526
Razni troškovi poslovanja	6.393.898	6.066.012
Ostali rashodi-kamate	5.660.736	12.211.355
Ukupno	151.103.339	174.477.779

5.6.1. Troškovi radne snage

Najveći trošak čine troškovi uposlenih, za što je isplaćeno 67.119.295 KM.

Opis	2007. godina	2006. godina
Bruto plaće	61.372.009	57.514.305
Ostali troškovi zaposlenih	5.747.286	3.395.603
Ukupno	67.119.295	62.909.908

Troškovi uposlenih čine 44,42% ukupnih troškova, a isti su uređeni aktima Društva. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća po zaposleniku u 2007. godini iznosila je 762 KM.

Na dan 01.01.2007. godine u Društvu je bilo uposleno 3.875 djelatnika, a na dan 31.12.2007. godine 4.011 djelatnika.

Revizijom smo obuhvatili poštivanje propisanih procedura kod isplate plaća, utvrđivanje vrijednosti boda i utvrdili slijedeće:

- a) izvršen je obračun i isplata plaća za svih 12 mjeseci 2007. godine, ali prilikom isplate neto plaće nije vršena uplata pripadajućih poreza i doprinosa za period maj-decembar 2007. godine, što je suprotno važećim zakonskim propisima.
- b) osnov za isplatu plaća je Pravilnik o radu iz 2006. godine, koji je uređio način obračuna i isplate plaća, a donesen je od strane Nadzornog odbora. Navedeni Pravilnik je definisao da o prijemu odlučuje Uprava Društva na bazi postupaka utvrđenih u općima aktima Društva, a koji nisu doneseni. U 2007. godini izvršen je prijem 226 novoupislenih na osnovu zaključaka Uprave, s tim da su direktori prometno poslovnih područja i infrastrukture i šefovi ekonomsko-finansijskih poslova i pravnih službi dostavljali prijedloge Upravi za prijem. Oglasi za prijem novoupislenih tokom revidirane godine nisu objavljeni, a nije ni postojala obaveza.
- c) u 2007. godini vršena je isplata naknade za odvojeni život za dva uposlenika a na osnovu Odluka Generalnog direktora iz 2002. godine. Isplate su vršene suprotno članu 164. Pravilnika o radu, kojim je regulisano da pravo na naknadu za odvojeni život imaju zaposlenici koji su privremeno raspoređeni na rad van mjesta prebivališta porodice. Navedeni uposlenici nisu bili privremeno raspoređeni već lica sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima, pa prema tome nisu ni imali pravo na navedenu naknadu. Odlukama Generalnog direktora od 10.12.2007. godine, obustavljena je isplata po ovom osnovu. Istovremeno istim osobama je tokom 2007. godine vršena isplata stanarine u mjesečnom iznosu od 500 KM, a koja nije predviđena Pravilnikom o radu. Isplate po Odlukama o priznavanju troškova stanarine su obustavljene od 10.12.2007. godine.
U 2007. godini je vršena isplata naknade za odvojeni život savjetniku Generalnog direktora sa sjedištem u Zenici, a prema Odluci o privremenom raspoređivanju od 01.08.2006. godine. Prema navedenoj Odluci, naknada troškova odvojenog života se priznaje do okončanja postupka

transformacije Društva u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima. Postupak transformacije je okončan 31.12.2006. godine, a isplata navedene naknade se i dalje vrši.

5.6.2. Ostali troškovi i rashodi poslovanja

Na ime ovih troškova i rashoda u 2007. godini je isplaćeno ukupno 83.984.044 KM. U okviru ovih troškova najveći su troškovi po osnovu utrošenog materijala za proizvodnju, utrošene električne energije za vuču, amortizacije, goriva, troškovi održavanja pruge, dnevnice za službena putovanja, naknade za kilometražu te rashodi kamata po osnovu zajmova i kredita.

Utvdili smo slijedeće:

- a) da je tokom 2007. godine isplaćeno na ime troškova telefona i mobitela ukupno 232.461 KM. U slučaju prekoračenja troškova mobitela, nije postupljeno u skladu sa internom instrukcijom o priznavanju prava na naknadu troškova za korištenje mobilne telefonije. Instrukcijom je utvrđeno da svako prekoračenje limita mora biti pravdano pismenim izvještajem o utrošku za službene svrhe i ovjereno od strane generalnog direktora. Provedenom revizijom utvrđeno je da se ista ne poštuje. Uprava Društva je i pored postojanja instrukcije, naknadnim Zaključkom priznala sva prekoračenja za period januar-april 2007. godine. Isto je učinjeno za period juli-decembar 2007. godine.
- b) na ime troškova reklame i propagande potrošeno je ukupno 116.543 KM, a isti nisu uređeni internim aktima.
- c) zalihe sirovina, materijala, rezervnih dijelova, sitnog inventara, ambalaže i auto guma se vrednuju po nabavnoj vrijednosti (trošku nabavke). Otpis sitnog inventara, auto guma i ambalaže se vrši u 100% iznosu u momentu stavljanja u upotrebu. Troškovi materijala u proizvodnji u visini od 3.034.324 KM su iskazani na osnovu prosječnih cijena. Nije vršena procjena vrijednosti zaliha u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 2 Zalihe.
- d) izvršeno je na osnovu Odluke Nadzornog odbora pokriće gubitka firme „Olimpik turs“ d.o.o. Sarajevo u visini od 232.260 KM. Društvo je 100%-tni vlasnik pomenute firme kojoj izdaje poslovne prostore bez naknade, dok „Olimpik turs“ d.o.o. pruža restoranske usluge Društvu, iz čega nastaju finansijske transakcije. Zbog ograničenja vremena nismo provodili reviziju nastalih transakcija između povezanih lica.
- e) da su u troškove 2007. godine priznati izdaci u visini od 188.071 KM, a radi se o troškovima iz ranijeg perioda. Istaknut je problem neblagovremenog dostavljanja dokumentacije na knjiženje od strane odgovornih osoba za što ne postoje interne procedure.

Preporuka:

Potrebno je internim aktima tačno definisati proceduru prijema novouposlenih.

Isplaćenu naknadu za odvojeni život uskladiti sa internim aktom.

Postupati u skladu sa internom instrukcijom o ostvarenju prava na korištenje mobilnih telefona, odnosno pratiti mjesečni utrošak mobitela te vršiti refundaciju u slučaju prekoračenja dozvoljenih limita.

Urediti internim aktima osnove za stvaranje troškova reklame i propagande.

Potrebno je izvršiti detaljan uvid u cjelokupno međusobno poslovanje Društva i „Olimpik turs“ d.o.o. Sarajevo i poduzeti adekvatne mjere.

Potrebno je internim aktima utvrdi kretanje dokumentacije i blagovremeno dostavljanje iste Sektoru za knjigovodstvo na knjiženje.

5.7. Stalna sredstva

U finansijskim izvještajima na dan 31.12.2007. godine, Društvo je iskazalo sadašnju vrijednost stalnih sredstava u iznosu od 1.404.565.071 KM, a ukupna nabavna vrijednost iznosi 3.958.768.794 KM, što ukazuje na visoku stopu otpisanosti stalnih sredstava od 64,52 %.

Najveću stavku dugotrajne imovine čine građevinski objekti sadašnje vrijednosti 1.116.644.943 KM, opreme 133.924.845 KM i zemljište 94.667.957 KM.

Promjene koje su se dešavale na stalnim sredstvima tokom revidirane godine su:

a) Nekretnine, postrojenja i oprema

Opis	Podaci u 000 KM				
	Zemljište i šume	Građevine	Oprema	Mat. Sred. u Prip.	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje 01.01.2007	94.761	3.117.528	637.039	28.496	3.877.824
Povećanje	-	51.007	28.106	44.436	123.549
Rashod-smanjenje	(93)	(13.671)	(15.371)	(45.999)	(75.134)
Stanje 31.12.2007.	94.668	3.254.864	649.774	26.933	3.926.239
Stanje 01.01.2007.		1.985.148	538.642		2.523.790
Amortizacija za 2007.		32.860	12.586		45.446
Otuđenja, rashod		20.211	(35.378)		(15.165)
Stanje 31.12.2007.		2.030.219	515.850		2.554.069
Neto knjigovodstvena vrijednost					
Stanje 31.12.2007.	94.668	1.116.645	133.924	26.933	1.372.170
Stanje 31.12.2006.	94.761	1.132.380	98.496	28.496	1.354.034

Nabavka materijalne imovine tokom revidirane godine evidentirana je po trošku nabavne vrijednosti. Knjigovodstvenu vrijednost stalnih sredstava čine najvećim dijelom sredstva stečena početnim bilansom, po trošku sticanja umanjenom za obračunatu amortizaciju do 31.12.2001. godine. Do tog dana sredstva su revalorizovana koeficijentima zasnovanim na opštem rastu cijena industrijskih proizvoda, a u skladu sa ranijim propisima. Ovi koeficijenti su primjenjivani u obračunu revalorizacije na nabavnu i na ispravku vrijednosti. Ovakav način utvrđivanja vrijednosti prema inflaciji nije istovremeno usklađivanje sa tržišnim vrijednostima stalnih sredstava i ne predstavlja realan osnov za iskazivanje stalnih sredstava prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 16 Nekretnine, postrojenja i oprema.

Posljedice naprijed navedenog na finansijske izvještaje je da fer vrijednost stalnih sredstava Društva može značajno odstupati od knjigovodstvene vrijednosti, na što je ukazivano i ranijim revizijama.

Amortizacija imovine obračunava se po linearnoj metodi, za svako sredstvo pojedinačno ili njegov sastavni dio do njegovog konačnog otpisa u skladu sa internim aktom usvojenim u 2007. godini. Tako obračunata amortizacija iznosi 45.491.334 KM, učestvuje u ukupnim troškovima sa 30,10% i manja je u odnosu na prethodnu godinu za 23,2%. Smanjenje amortizacije je posljedica provedene procjene vijeka upotrebe grupe sredstava-vagoni, čiji je vijek produžen.

Korištene stope amortizacije u 2007. godini su:

- građevina (1,3%-3,5%) objekti (7%-10%) barake
- lokomotive i putnički vagoni 5%
- teretni vagoni 3,3%
- električni i motorni vozovi i motorne drezine 6,66%-8,30%
- mašine za radove na donjem i gornjem stroju pruga 12,5%
- namještaj 10%-15%
- ostale mašine, pisalice, računarske 12,5%-16,5%
- skretnice i kolosjeci 4%
- mjerni i kontrolni uređaji 12,5%-20%

Tokom 2007. godine Uprava je provela kontrolne postupke nad imovinom vanrednim i redovnim popisom. Vanredan popis je vršen na dan 30.06.2007. godine a redovan na dan 31.12.2007. godine.

Kontrolu popisa za 2006. godinu obavio je Odjel interne revizije, kojom prilikom je utvrdio više nepravilnosti u evidentiranju i iskazivanju imovine, a sažetak istih je da stvarno stanje po jedinici mjere i vrijednosti ne odgovara knjigovodstvenom stanju, radi čega je predložen i izvršen vanredni popis.

Cilj vanrednog popisa je bilo razvrstavanje stalnih sredstava Društva na stalna sredstva koja pripadaju Željezničkoj infrastrukturi i stalna sredstva koja pripadaju Željezničkom operatoru po poslovnim područjima i utvrđivanje stvarnog stanja.

Efekti vanrednog popisa su povećali imovinu odnosno smanjili akumulirani gubitak u iznosu od 23.112.098 KM uz saglasnost organa upravljanja, a evidentiranje je izvršeno prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 8-Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

Izvršili smo uvid u Izvještaj Centralne popisne komisije za 2007. godinu i uočili da isti nije potpun i ne sadrži sve potrebne informacije i podatke potrebne organima upravljanja za donošenje Odluka. Centralna popisna komisija nije u svom Izvještaju navela probleme vezane za iskazivanje i usklađivanje imovine kao i eventualne gubitke. Kao primjer nepotpunosti Elaborata navodimo da su istim obuhvaćeni samo efekti popisa (manjak i višak), bez uporednog pregleda knjigovodstvenog i stanja utvrđenog popisom. Također nema dokaza o daljnjem postupanju sa stalnim sredstvima koja su već isknjižena iz knjigovodstvenih evidencija (fizičko uništenje ili drugo), pa ponovno mogu biti predmetom redovnog popisa. Nepotpunost popisa (redovnog i vanrednog) ilustrujemo primjerom da je redovnim popisom za 2007. godinu utvrđena greška pri vanrednom popisu odnosno stalna sredstva u iznosu od 108.500 KM su duplo knjižena. Isto tako jednim i drugim popisom se predlaže i prihvata prenos stalnih sredstava sa operatora na infrastrukturu i obratno u vremenskom razmaku od 6 mjeseci, što dovodi u pitanje ispravnost provedenih popisa.

Kontrolom popisa Poslovno-prometnog područja Sarajevo utvrđeno je da je Izvještaj sačinjen 11.03.2008. godine, a isti je sastavni dio Elaborata na nivou Društva koji je usvojen 20.02.2008. godine.

Nije prezentirana dokumentacija iz koje se može potvrditi da je Uprava poduzela potrebne mjere po uočenim propustima utvrđenim Izvještajem Odjela za internu reviziju, a koji se odnose na uzurpaciju, raspolaganje i isknjižavanje imovine.

Prema članu 2. Zakona o željeznicama Federacije BiH, zemljište pripada željezničkoj infrastrukturi. Mi smo kontrolom provedenih postupaka Uprave (vanrednog i redovnog popisa), utvrdili da se i na dan izvještavanja, zemljište u vrijednosti od 20.628.093 KM iskazuje kao imovina željezničkog operatora. Na navedenu nepravilnost je ukazao i Odbor za reviziju i zatražio dosljednu primjenu u skladu sa navedenim članom Zakona.

Uprava nije preispitala ostatak vrijednosti što se zahtijeva paragrafom 51. MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema. Navedenim paragrafom provjeravanje sredstava se vrši najmanje jednom godišnje. Zbog neispitivanja budućih koristi iskazanih nekretnina, postrojenja i opreme, Uprava nema dokaza da je iskazana knjigovodstvena vrijednost ona koja će donositi ekonomske koristi u budućem periodu.

Zbog svega naprijed navedenog ne možemo potvrditi da je realno iskazana vrijednost imovine kao ni stvarno stanje iste, jer provedeni kontrolni postupci Uprave nisu dovoljni da potvrde iskazano stanje u knjigovodstvenim evidencijama.

Društvo ima ograničeno pravo raspolaganja nad imovinom u visini od 67.526.393 KM, koju ju založilo kao garanciju povrata uzetih kredita od komercijalnih banaka u zemlji.

Preporuka:

Da Uprava značajno ojača kontrolu nad imovinom kojom raspolaže i koju iskazuje u finansijskim izvještajima po jedinici mjere i vrijednosti, osigura nadzor nad kretanjem iste sa ciljem zaštite od mogućih gubitaka. Iskazivanje nekretnina, postrojenja i opreme uskladiti sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 16. Nekretnine, postrojenja i oprema.

b) Dugoročni zajmovi i dugoročna potraživanja

Opis	2007. godina	2006. godina
Dugoročna finansijska ulaganja i zajmovi	1.364.976	4.769.614
Dugoročna potraživanja	3.285.575	-

Na poziciji dugoročnih finansijskih ulaganja evidentirani su:

- Udjeli u pridružena pravna lica čiji je 100% osnivač Društvo i to: "Olimpik turs" d.o.o. Sarajevo sa visinom udjela od 2.000 KM i Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika Sarajevo sa visinom udjela od 40.031 KM. Ulaganja su izvršena u ranijem periodu, a u revidiranoj godini nije bilo promjena.
- Udjeli u ovisnim društvima i drugim povezanim licima a odnose se na: "Intereuropa RTC" d.d. Sarajevo sa visinom udjela od 1.007.800 KM; "Step" d.d. Sarajevo sa visinom udjela od 291.137 KM i "Niskogradnja" d.d. Sarajevo čija vrijednost je bila 114.576 KM. Tokom 2007. godine izvršena je prodaja vlasničkih prava "Niskogradnja" d.d. Sarajevo direktnom pogodbom u visini knjigovodstvene vrijednosti (pravo preče kupnje). Kupac je 27.04.2007. godine izvršio uplatu prodanih dionica.
- Dati zajmovi u visini od 24.008 KM odnose se na stambene kredite dane uposlenicima u ranijem periodu čija vrijednost se smanjuje otplatama tih kredita.

c) Dugoročna potraživanja

Na poziciji dugoročnih potraživanja po osnovu izvršenih usluga iskazana su potraživanja od „Global Ispat“ Koksna industrija d.o.o. Lukavac u iznosu od 3.285.575 KM, a odnose se na period 2004.-2006. godina. Izvršen je prijenos sa kratkoročnih na dugoročna potraživanja, a u 2007. godini zaključen je Protokol o načinu izmirenja istih tako da je dug reprogramiran na period od 31.07.2007.-31.03.2008. godine. Budući da navedeni Protokol nije ispoštovan niti su izvršene uplate, u 2008. godini sklopljen je novi Protokol, sa rokom vraćanja do 31.03.2009. godine. Plaćanja ni po ovom Protokolu nije bilo, a Društvo je utužilo navedena potraživanja.

Društvo nema svoje procjene o naplativosti ovih potraživanja, a samim time ni ispravke iskazanih potraživanja.

Preporuka:

Potrebno je prema načelu opreznosti i realnosti iskazivanja imovine procjenjivati iskazane bilansne pozicije i očekivane buduće koristi.

d) Ostala dugoročna razgraničenja

Dugoročna razgraničenja iskazana su u iznosu od 1.969.421 KM a odnose se na razgraničene dugoročne kamate budućeg perioda ukupno 1.212.784 KM i dugoročno razgraničene troškove investicionog održavanja u visini od 756.637 KM. Dugoročne kamate budućeg perioda odnose se na kamate koje su uključene u fakture za opravku lokomotiva kod firme Končar Zagreb. Dugoročno razgraničene kamate su šire pojašnjene u vezanom računu-dugoročne obaveze.

5.8. Obaveze i razgraničenja

Ukupne obaveze i razgraničenja sa 31.12.2007. godine su iznosile 297.522.230 KM, od čega se na dugoročne odnosi 138.975.566 KM a na kratkoročne 158.546.664 KM.

Dugoročne obaveze

Obaveze po dugoročnim inokreditima se vode u ugovorenim valutama, a iskazuju se u KM po srednjem kursu Centralne banke u finansijskim izvještajima. Po osnovu usklađivanja ostvarene su pozitivne kursne razlike u iznosu od 169.061 KM, koje su evidentirane u korist prihoda.

	2007.godina	2006.godina
Dugoročne obaveze	138.975.566	108.287.925
Dugoročne finansijske obaveze	115.881.173	85.814.825
Dugoročna razgraničenja	23.094.393	22.473.100

Obaveze u 2007. godini su u odnosu na 2006. godinu veće za 21,34%. Najveći porast obaveza u odnosu na prethodnu godinu od 35,04% je iskazan na dugoročnim kreditima.

Obaveze koje su evidentirane kao dugoročni krediti se odnose na obaveze kako slijedi:

Davalac kredita	Iznos kredita 31.12.2007.god.	Razdoblje otplate	Kamatna stopa	Status kredita
EBRD 944	14.793.124	2004-2016	promjenjiva	u otplati
EIB 21127	39.042.995	2002-2021	promjenjiva	u otplati
Saudijski fond za razvoj	1.239.644	2006-2021	3%	u otplati
Portugal	33.590.989	2006-2033	3,12%	grace per.
Patents Talgo	19.840.053	2007-2020	1,25%	grace per.
Končar Zagreb	1.578.082	2006-2009		u otplati
Končar Zagreb	5.774.678	2008-2014		u otplati
U K U P N O	115.859.565			

Obaveze za finansijske kredite iz inostranstva u iznosu od 108.506.805 KM najvećim dijelom odnose se na:

- Kredit Republike Portugal iz 2005. godine u iznosu od 32.000.000 EUR-a, do sada je povučeno 33.590.989 KM. Garant za kredit je Federacija BiH, a odobren je za kupovinu novih i rehabilitaciju postojećih teretnih vagona za potrebe Društva. Kredit je odobren uz plaćanje kamate po stopi od 3,12% godišnje sa rokom povrata 13 godina i početkom otplate 21.03.2020. godine. Tokom poslovne 2007. godine je povučeno 17.925.573 KM kreditnih sredstava.

Revizijom je utvrđeno da je nepravilno obračunata kamata za period od 21.03.-31.12.2007. godine, odnosno na manji iznos ostatka duga nego što je stvarno povučeno sredstava na dan 31.12.2007. godine. Navedeno ima za posljedicu da su umanjena stalna sredstva (izvršena je kapitalizacija kamate) i obaveze za iznos od 195.015 KM.

Dostavljena konfirmacija stanja duga po ovom kreditu od Federalnog Ministarstva finansija, ne odgovara iskazanom stanju duga na 31.12.2007. godine, jer Federalno Ministarstvo u 2007. godini nije evidentiralo nova zaduženja.

- Dugoročni kredit Kraljevine Španije iz 2007. godine u iznosu 67.627.058 EUR-a, do sada je povučeno 19.840.053 KM. Garant za kredit je Federacija BiH a odobren je nabavku putničkih nagibnih vagona "Talگو". Kredit je uzet uz plaćanje kamate po stopi od 1,25% godišnje sa rokom povrata 8 godina i početkom otplate 17.10.2012. godine.

Revizijom je utvrđeno da je nepravilno obračunata kamata po ovom kreditu za period od 17.10.-31.12.2007. godine, što je imalo za posljedicu da su uvećana stalna sredstva (izvršena je kapitalizacija kamate) i obaveze za iznos od 17.893 KM.

Servisiranje prispjelih obaveza po kreditima se ne vrši uredno, tako da sa izvještajnim periodom dospjela a neizmirena dugovanja iznose 20.356.118 KM.

Dugoročne obaveze prema dobavljačima u inostranstvu za robne zajmove u iznosu od 7.352.760 KM odnose se na obaveze za opravku lokomotiva koju vrši firma Končar Zagreb po Ugovoru za glavni popravak i modernizaciju četrnaest električnih lokomotiva od 05.04.2007. godine na čiji izbor je Nadzorni odbor dao saglasnost. Cijena opravke jedne lokomotive u iznosu od 1.150.062 EUR i troškovi odgođenog plaćanja 142.725 EUR čine ukupnu vrijednost Ugovora od 18.099.018 EUR za 14 lokomotiva. Plaćanje se vrši 15% avansno i 85% je odgođeno plaćanje–kredit Zagrebačke banke Zagreb. Korisnik kredita je Končar Zagreb.

Ugovorom (tačka 7.3. i 7.4.) je prihvaćeno da osnovna cijena popravke lokomotiva podliježe korekciji u toku izvršenja ugovora zbog promjena troškova radne snage, te promjena cijena dijelova i materijala, što će u konačnom obračunu značajno povećati ukupne troškove popravke lokomotiva. Međutim Ugovorom nije predviđeno kada će se izvršiti obračun korekcije cijena. Prema izjavi odgovorne osobe do momenta okončanja ove revizije nije bilo povećanja cijene po ovom osnovu.

U 2007. godini izvršena je popravka četiri lokomotive, ispostavljeni su računi na iznos od 206.144 KM, po osnovu kojih je izvršeno evidentiranje kreditne obaveze. Istovremeno je na poziciji razgraničene dugoročne kamate budućeg perioda ukupno iskazano 1.212.784 KM, a dio se odnosi na obračunate kamate za odloženo plaćanje po naprijed navedenom Ugovoru koje su u fakturi za izvršene usluge prikazane i na iste je obračunat PDV. Ove kamate se u periodu kada se vrši otplata kredita prenose na rashode, a do momenta njihove dospelosti uvećavaju aktivu.

Kontrolom iskazivanja kreditnih obaveza (faktura broj 370-11267 od 24.09.2007. godine), uočili smo propuste u likvidiranju dokumentacije. Naime pored ugovorene cijene opravke, fakturisani su i dodatni radovi u iznosu od 30.023 EUR-a, bez dokaza da su takvi radovi prethodno odobreni od strane Društva. Navedena nepravilnost je otklonjena u 2008. godini.

Kratkoročne obaveze

	2007.godina	2006.godina
Kratkoročne obaveze	158.546.664	136.890.896
Kratkoročne obaveze po kreditima	10.193.635	7.806.269
Obaveze za primljene avanse	625.744	15.210
Tekući dio dugoročnih finansijskih obaveza	20.356.118	5.671.907
Ostale kratkoročne finansijske obaveze	1.616.089	830.151
Obaveze prema dobavljačima	32.679.230	33.006.697
Obaveze za poreze na dodanu vrijednost	435.046	1.493.064
Obaveze za ostale poreze, doprinose	77.265.810	74.409.279
Druge kratkoročne obaveze	12.681.510	9.893.018
Pasivna vremenska razgraničenja	2.693.482	3.765.301

Ostali kratkoročni krediti u iznosu od 10.193.635 KM odnose se na:

- Kratkoročni kredit HYPO ALPE ADRIA BANK d.d. Mostar, u iznosu od 4.493.635 KM, odobren za finansiranje obaveza za poreze na dodatnu vrijednost i carine po razvojnim projektima koji se finansiraju iz potpisanih kredita Evropske investicijske banke (EIB) i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), uz kamatnu stopu 6,25 % godišnje i rok otplate 01.07.2008. godine.
- Kratkoročne revolving kredite HVB Central Profit Banka d.d. Sarajevo, u ukupnom iznosu od 3.600.000 KM, odobren za finansiranje prioriternih obaveza prema dobavljačima i zaposlenicima uz godišnju kamatnu stopu jednomjesečni EURIBOR +3 % i rok otplate 09.11.2008. godine odnosno 15.01.2009. godine.
- Kratkoročne revolving kredite NLB Tuzlanske banke d.d. Tuzla, u ukupnom iznosu od 2.100.000 KM, odobrene za finansiranje prioriternih obaveza prema dobavljačima i zaposlenicima uz godišnju kamatnu stopu 7,90 % i rok otplate 04.12.2008. godine.

Navedeno ukazuje da je Društvo u kontinuitetu nelikvidno, te da revolving kratkoročne kredite koristi za poboljšanje tekuće likvidnosti.

U poslovnim knjigama iskazuje se kratkoročna obaveza u iznosu od 400.000 KM, a odnosi se na pozajmicu od Direkcije robnih rezervi iz 1996. godine. O uzetoj pozajmici nije predložena dokumentacija niti su poduzimane aktivnosti povjerioca na vraćanju date pozajmice. Uprava Društva nema svoju procjenu za izmirenje obaveze.

Obaveze prema dobavljačima su iskazane u iznosu od 32.679.230 KM. Izvršen je uvid u confirmacije od dobavljača sa stanjem duga na dan 31.12.2007. godine.

Društvo ne izmiruje obaveze u preuzetim rokovima a ima obaveza koje su starije od 3 godine a da nisu izmirene. Na naše traženje urađena je ročna struktura obaveza, prema kojoj su obaveze u iznosu od

10.807.269 KM do 90 dana, od 90-360 dana 13.748.448 KM, od 1 do 3 godine 7.475.790 KM i preko 3 godine 647.723 KM.

Obaveze prema zaposlenim na dan 31.12.2007. godine su iskazane u iznosu od 5.583.871 KM i odnose se na obračunate, a neisplaćene obaveze za neto plaće i naknade zaposlenih za decembar 2007. godine. Od ovog iznosa se na neizmirene neto plaće za decembar 2007. godine odnosi 4.142.356 KM. Navedene obaveze su izmirene u 2008. godini.

Obaveze za poreze i pripadajuće doprinose u finansijskim izvještajima iznose 77.265.810 KM, u koji iznos su uključene neizmirene obaveze po osnovu plaća od maja do decembra 2007. godine. Od ukupnog iznosa neizmirenih obaveza na period prije 2007. godine odnosi se 74.409.279 KM.

Društvo je u 2006. godini izvršilo prijave svojih dugovanja kod Federalnog Zavoda za PIO/MIO, Kantonalnih Službi za zapošljavanje i Zavoda za zdravstveno osiguranje u skladu sa odredbama Zakona o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje (»Službene novine FBiH« br.25/06). Sa nositeljima osiguranja nisu sklopljeni Sporazumi osim sa Zavodom za zdravstveno osiguranje Kantona Sarajevo.

Neizmirene obaveze po osnovu poreza i doprinosa se ne plaćaju jer se očekuje usvajanje Zakona o finansijskoj konsolidaciji, koje je u toku.

Predmet predloženog Zakona su obaveze u iznosu od 179.896.802 KM što se odnosi na: obaveze po osnovu prijeratnog poslovanja sa stranim željezničkim upravama 12.720.075 KM; dug javnim fondovima po osnovu neplaćenih doprinosa i javnih prihoda 77.540.944 KM; obaveze prema javnim fondovima koje će uslijediti u periodu 2008.-2012. godine 63.000.000 KM i obaveze prema ugovorima o kreditima za obnovu i razvoj željezničke infrastrukture 26.635.783 KM.

U predloženom Zakonu predviđeno je da sredstva osigurava Vlada FBiH kao vlasnik državnog kapitala, koja će se knjigovodstveno evidentirati kao povećanje učešća državnog kapitala u Društvu.

Na poziciji ostalih kratkoročnih obaveza iskazan je iznos od 7.097.679 KM, od čega najveći dio 5.763.126 KM su obaveze prema Federalnom ministarstvu finansija za obračunate kamate po inostranim dugoročnim kreditima. Obaveze se iskazuju ali se ne izmiruju.

Na pasivnim razgraničenjima iskazan je iznos od 2.362.642 KM, što je utvrđena obaveza poreznih kontrolnih organa iz 2005. godine. Za izmirenje ovih obaveza, sklopljen je Sporazum o odgođenom plaćanju duga sa Poreznom upravom-Središnji ured Sarajevo, koji nije ispoštovan jer se obaveze ne plaćaju. U 2006. godini je donesen Zakon o naplati i djelimičnom otpisu nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje, prema kojem se potraživanja sastoje od glavnog duga, a bez kamata koje se otpisuju. Iz navedenog proizilazi da su obaveze za kamate precijenjene odnosno prihodi podcijenjeni za navedeni iznos.

Elaboratom o redovnom godišnjem popisu nisu obuhvaćene obaveze Društva.

Potencijalne obaveze i potencijalni prihodi

Društvo je izvijestilo u Izvještaju o poslovanju za 2007. godinu o potencijalnim obavezama na koje postoje prigovori ili žalbe u ukupnom iznosu od 14.922.217 KM. U 2007. godini nisu vršena rezerviranja po ovim obavezama.

Isto tako, izviješteno je da postoji mogućnost priznavanja prihoda za povrat PDV-a za vagone i električne lokomotive iz Portugala kao i po osnovu Rješenja o tranzitu u ukupnom iznosu od 2.162.871 KM.

Preporuka:

Uprava Društva treba da izvrši detaljnu analizu sklopljenog Ugovora broj 370-11267 za glavni popravak i modernizaciju četrnaest električnih lokomotiva od 05.04.2007. godine (posebno tačke 7.3. i 7.4.) sa Firmom Končar Zagreb, utvrdi činjenično stanje i postupi po utvrđenom. Potrebno je

internim procedurama definisati način kretanja i likvidiranja dokumentacije koja nastaje realizacijom ovog Ugovora.

Za priznavanje kamata za period koji pripada obračunskom razdoblju, obezbijediti potrebnu dokumentaciju u svrhu pravilnog obračuna pripadajuće kamate.

Da Uprava Društva izvrši procjenu pravilnosti iskazivanja obaveze za primljenu pozajmicu od Direkcije robnih rezervi i izvrši usklađivanje.

Da se iz knjigovodstvenih evidencija eliminiiraju kamate po osnovu doprinosa za zdravstveno osiguranje, čime će se postići pouzdanost i tačnost finansijskih transakcija.

5.9. Kapital

Prema Rješenju Agencije za privatizaciju u FBiH iz 2005. godine vrijednost temeljnog kapitala je 1.461.830.332 KM od čega se na državni kapital odnosi 1.376.593.192,50 KM ili 94,16915%, a na privatni kapital 85.237.139,50 KM ili 5,830850%. Osnivači Društva su Federacija BiH i 67 pojedinačnih udjelčara. Prema naprijed navedenom Rješenju, privatiziran je kapital Željezničkog operatora i to 49% kapitala operatora, a 51% je u vlasništvu Vlade FBiH.

Struktura kapitala je izmijenjena prema Odluci Skupštine Društva od 15.05.2007. godine. Na osnovu ove Odluke, izvršeno je smanjenje državnog kapitala sa 94,16915% na 91,816%, a privatni kapital je povećan sa 5,830850% na 8,184%.

Po osnovu iskazivanja akumuliranih gubitaka ukupno je izvršeno smanjenje kapitala za 318.020.148 KM ili 21,75%, od čega je gubitak u 2007. godini 40.488.595 KM.

Navedene promjene visine i strukture kapitala nisu provedene u Sudskom registru što je obaveza utvrđena članom 21. Statuta Društva.

JP Željeznice FBiH je registrovano prema Rješenju o upisu u sudski registar od 05.06.2002. godine. Novi upis u sudski registar od 31.01.2006. godine nije pravomoćan, osporen je od strane „BIG-a“ Investicijskog fonda žalbom od 23.01.2007. godine. Ovom žalbom se traži poništenje prvostepenog Rješenja o usklađivanju oblika organizovanja, naziva firme, osnovnog kapitala i djelatnosti i preregistracija u dioničko društvo (d.d.). Općinski sud Sarajevo je 22.10.2007. godine donio Rješenje kojim se žalba „BIG-a“ Investicijskog fonda odbija i potvrđuje prvostepeno Rješenje. Od strane podnosioca žalbe pokrenut je upravni spor dana 18.12.2007. godine.

Mi nismo provodili reviziju procesa privatizacije i pravilnosti iskazivanja visine i strukture kapitala i o tome ne dajemo mišljenje ni ovom ni prethodnim revizijama. Predmet naše revizije su bile knjigovodstvene transakcije koje su imale odraza na kapital za 2007. godinu odnosno iskazivanje gubitka.

Prema knjigovodstvenim evidencijama i Izvještaju o promjenama u kapitalu na dan 31.12.2007. godine, stanje kapitala Društva je :

Godina	Ukupno kapital	Vlada FBiH	privatni kapital
31.12.2007.	1.143.810.184	1.050.246.511 ili 91,82	93.563.673 ili 8,18
31.12.2006.	1.161.186.682	1.066.201.611 ili 91,82	94.985.071 ili 8,18
Akumulirani gubitak	23.112.098	21.221.528 ili 91,82	1.890.570 ili 8,18
Gubitak za 2007.	(40.488.595)	(37.176.628) ili 91,82	(3.311.967) ili 8,18

Preporuka:

Da organi Društva hitno poduzmu sve potrebne aktivnosti na osiguranju pravomoćnog upisa u sudski registar kao i na usaglašavanju knjigovodstvenog stanja kapitala sa Rješenjem o upisu u sudski registar. Posebno se preporučuje poduzmanje hitnih mjera na spriječavanju daljeg smanjenja kapitala.

5.10. Usaglašenost javnih nabavki sa propisima

Društvo je u 2007. godini donijelo Pravilnik o nabavci robe, vršenju usluga i ustupanju radova koji reguliše proces izbora najpovoljnijeg ponuđača. Nije donesen Pravilnik o direktnom sporazumu, što je Društvo bilo dužno prema odredbama Pravilnika o postupku direktnog sporazuma („Službeni glasnik BiH“ br. 53/06 od 13.07.2006. godine).

Društvo nije donijelo Plan nabavki za 2007. godinu, a izvršena je nabavka ukupne vrijednosti od 34.590.900 KM uključujući i nabavke putem Direktnog sporazuma.

Revizijom je utvrđeno da u 2007. godini nisu provedene procedure Zakona o javnim nabavkama BiH u dijelu nabavke goriva za putničke automobile. Nabavka se vršila od više dobavljača.

Vrijednost pojedinačnih nabavki roba i usluga, na početku postupka nabavke, nije procijenjena od strane ugovornog organa, a što se zahtijeva članom 6. Zakona o javnim nabavkama BiH. Provedenom revizijom, utvrđeno je da u svim postupcima javnih nabavki, Društvo nije obavijestilo ponuđače u roku od sedam dana od donošenja odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača, što nije u skladu sa članom 38. Zakona o javnim nabavkama BiH. Odluke o izboru su donesene tek nakon slanja obavijesti ponuđačima o izvršenom izboru.

Utvrđeno je da, kako je i objavljeno u Obavještenju o javnoj nabavci, otvaranje ponuda kod otvorenih postupaka nije izvršeno neposredno nakon isteka roka za prijem ponuda, kako se zahtijeva Zakonom o javnim nabavkama BiH. Utvrđeno je da su sve ponude pravilno protokolirane ali iste nisu numerisane kako je to propisano Uputstvom o primjeni Zakona o javnim nabavkama BiH.

Na osnovu pregleda pojedinih nabavki ističemo slijedeće nedostatke:

- u slučaju nabavke ovjesne opreme kontaktne mreže u iznosu od 186.143 EUR-a, nabavke izolatora kontaktne mreže u iznosu od 92.396 KM, nabavke rezervnih dijelova i materijala jake struje u iznosu od 662.037 KM, nabavke sitne pružne mehanizacije u iznosu od 542.505 EUR-a, nabavke kočne opreme za lokomotive serije 661 „Westinghaus“ u iznosu od 85.420 KM, nabavke kancelarijskog materijala u iznosu od 367.811 KM, nabavke usluga servisiranja vučnih motora, glavnih generatora i transformatora, lokomotiva i EMV u iznosu od 476.125 KM, nabavke tucanika krečnjačkog sastava u iznosu od 345.118 KM, proveden je otvoreni postupak i sačinjene su Bodovne liste za svaki pojedinačni LOT. Kriteriji „kvaliteta“, „referenca“ i „rok isporuke“ nisu dovoljno razrađeni, a ponuđači su dobili različit broj bodova za ove kriterije za što ne postoji adekvatno obrazloženje u Zapisnicima Komisija za javne nabavke. Obzirom na prethodno navedeno, ne može se potvrditi ispravnost bodovanja i aktivna konkurencija među ponuđačima.
- kod nabavke rezervnih dijelova i materijala jake struje kriterij „rok isporuke“ je bodovan na način da su ponuđači za isti ponuđeni rok dobili različit broj bodova. Isto tako kod nabavke kočne opreme za lokomotive serije 661 „Westinghaus“, utvrđena je nepravilnost u bodovanju cijene ponude, koja nije utjecala na konačan izbor ponuđača.
- kod nabavke rezervnih dijelova za putničke i teretne vagone (ukupna vrijednost tri sklopljena ugovora 491.871 KM), izabrana su tri ponuđača sa kojima su sklopljeni ugovori za nabavku pojedinih artikala (dozvoljene su parcijalne ponude). Uvidom u dokumentaciju, utvrđeno je da za pojedine artikale, gdje su ponudu dostavila dva ponuđača, izabran je skuplji ponuđač za dva artikla.
- u slučaju ustupanja radova na rekonstrukciji i adaptaciji kancelarijskog prostora u objektu „Željeznička stanica-Krilo D“ u iznosu od 38.317 KM, provedena je procedura postupka konkurentskog zahtjeva bez objave. Utvrđeno je da su zaprimljene dvije ponude i to nakon isteka roka za dostavljanje ponuda. Nakon toga, Komisija je naknadno poslala još jedan Zahtjev za dostavu ponuda, čime je prekršila odredbe člana 46. Zakona o javnim nabavkama, gdje u slučaju kada su prikupljene manje od tri odgovarajuće ponude, ugovorni organ poništava postupak i započinje naredni obnovljeni postupak. Sačinjen je Zapisnik sa otvaranja ponuda, u kojem je konstatirano da su pristigle tri ponude i izvršen je izbor najpovoljnijeg ponuđača.
- U slučaju nabavke elektro rezervnih dijelova i materijala za putničke vagone postupak nabavke je pokrenut u 2006. godini donošenjem Odluke o nabavci. Pristigla je jedna ponuda i

izvršen je izbor, a u Zapisniku nije navedeno da se radi o jedinom ili stalnom dobavljaču niti ima obrazloženje razloga izbora. Nakadno je dostavljeno obrazloženje Uprave vezano za prijedlog izbora ovog ponuđača. Ponuda je iznosila na veći iznos, a ugovor je sklopljen na ukupnu vrijednost od 94.930 EUR.

Preporuka:

Obzirom na nedosljednu primjenu Zakona o javnim nabavkama BiH u pojedinim slučajevima proceduralne prirode, ukazujemo Upravi da posebnu pažnju posveti primjeni važećih propisa vezanih za izbor najpovoljnijeg ponuđača, te da dosljedno prati dinamiku i zakonitost izvršenja svih aktivnosti procesa nabavke sa ciljem najefikasnijeg korištenja sredstava, pravične i aktivne konkurencije i transparentnosti.

5.11. Ostali bitni nalazi

Društvo posjeduje softversko rješenje za računovodstvene procese starije tehnologije koje se ne razvija i predstavlja ograničenje za korištenje nekih funkcionalnosti nove tehnologije. Neke komponente infrastrukture hardverske i softverske se ograničeno koriste ili nikako zbog nekompatibilnosti.

Knjiženje naloga iz računovodstvenih analitika u računovodstvenu sintetiku glavne knjige nije automatiziran što znači da se sa lista koje generiraju aplikacije, ručno unose podaci u glavnu knjigu što znači da postoji mogućnost dešavanja ljudske greške.

Navedenim načinom rada ne osigurava se dovoljan nivo kontrola i generiranje pravovremenih, pouzdanih, sigurnih i dostupnih podataka. Uvođenje integralnog aplikacijskog sistema bi omogućilo implementaciju kontrolnog sistema po važećim standardima i maksimalno iskorištenje postojeće tehnološke infrastrukture.

Društvo posjeduje licence za softver za praćenje transporta. Softver je donacija Hrvatskih željeznica i nije implementiran, a pružao bi korisne i potrebne informacije o kretanju angažiranih vagona i lokomotiva. Društvo nije uključeno u međunarodni IT sistem za praćenje putničkog saobraćaja.

Sektor za kontrolu prihoda nije uključen u računarsku mrežu, a svrha umrežavanja je centralizovana kontrola i upravljanje komponentama sistema i finansijskim transakcijama.

Zaštita od neovlaštenog pristupa svim podacima nije usvojena. Promjena lozinke, pravljenje rezervne kopije podataka iz aplikacije i prijenos na dijeljena područja na serveru nije obavezno i prepušteno je procjeni zaposlenika.

Preporuka:

Potrebno je uključivanje računara koji imaju tehničke pretpostavke u računarsku mrežu u svrhu racionalnijeg korištenja resursa kao i ostvarivanja centralizovane kontrole u svim slojevima, što će rezultirati poboljšanjem sistema internih kontrola IT sistema.

Potrebno je usvojiti dokumente u svrhu obezbijedenja okvira i definisanja pravila ponašanja i uspostavu odgovornosti u domeni korištenja informacionih tehnologija.

6. KOMENTAR:

U ostavljenom roku JP „Željeznice FBiH“ d.o.o. Sarajevo se očitovalo dopisom broj 10413/08 od 04.12.2008. godine na dostavljeni Nacrt Izvještaja o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2007. godinu. U navedenom očitovanju za dio nalaza data su obrazloženja i primjedbe uz prezentaciju dodatne dokumentacije.

Razmotrili smo dana obrazloženja i dostavljenu dokumentaciju i u konačan Izvještaj ugradili opravdane primjedbe koje su vezane za preispitivanje preostalog vijeka upotrebe stalnih sredstava, samo iz razloga što je Uprava usvojila amortizacione stope, koje bi trebale podrazumijevati da je prethodno izvršeno preispitivanje vijeka upotrebe. Nove amortizacione stope su značajno smanjene, odnosno vijek upotrebe je produžen, iako Uprava u očitovanju sama navodi da radi sa zastarjelim transportnim kapacitetima.

Ostala pojašnjenja i tumačenja vezano za primjenu i izvještavanje prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 16. Nekretnine, oprema i postrojenja i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja nisu razmatrana jer u revizorskom Izvještaju nisu ni spominjana.

Isto tako ispravili smo našu tehničku grešku u nazivu Društva prema Rješenju o upisu u sudski registar od 05.06.2002. godine.

Cjelokupno očitovanje na Nacrt Izvještaja u kojem je dato negativno mišljenje zapravo je pokušaj Uprave da obrazloži da nismo trebali dati takvo mišljenje, a čak je sugerisano kako bi trebalo mi da napišemo pojedine kvalifikacije u Izvještaju. Mi u Izvještaju nismo naveli sve pojedinačno utvrđene propuste za koje raspolažemo dokumentacijom, a koji su uticali na kvalifikaciju da provedeni kontrolni postupci Uprave nisu bili dovoljni da potvrde iskazano stanje u knjigovodstvenim evidencijama. Ovom prilikom zbog razumijevanja razloga naše ocjene finansijskih izvještaja, navodimo da je iz Vaše dokumentacije kojom raspolažemo vidljivo da je u Području infrastrukture Bihać utvrđen manjak stalnih sredstava sadašnje vrijednosti 869.161 KM. Utvrđeni manjak stalnih sredstava je rezultat otuđenja od strane trećih lica za koje nisu podnesene prijave o otuđenju nadležnoj policijskoj upravi. Također, konstatovano je da i nakon 4 godine od formiranja zajedničkog Društva, u knjigovodstvenim evidencijama su duplo vođena stalna sredstva (tuneli i mostovi). Isto tako izvršeno je isknjižavanje osnivačkog uloga (poslovne zgrade) u Robnotransportnom centru Sarajevo u iznosu od 230.318 KM. Nismo mogli prihvatiti obrazloženje vezano za ne izvršeno preknjiženje zemljišta sa Operatora na Infrastrukturu, obzirom da je zemljište državna imovina prema Zakonu o željeznicama FBiH. Navedeno je značajno budući da je Operator privatiziran u iznosu od 49%.

Nadalje navodimo da smo tri godine (2001., 2003. i 2005. godina) provodili reviziju finansijskih izvještaja sa istaknutom kvalifikacijom da imovina nije iskazana u skladu sa propisima.

Nismo prihvatiti obrazloženje za našu konstataciju da promjene vrijednosti kapitala nisu provedene u Sudskom registru u skladu sa propisima, za što nisu dostavljeni novi relevantni dokazi koji bi utjecali na izmjenu datog nalaza. Obaveza Uprave Društva je u skladu sa članom 21. stav 2. Statuta da, najmanje 30 dana po isteku zakonom utvrđenog roka za izradu godišnjeg obračuna, podnese sudskom registru spisak članova Društva sa visinom njihovih ugovorenih i uplaćenih uloga. Revizori navedeno smatraju bitnom informacijom jer je kapital Društva značajno smanjen zadnjih pet godina a poduzete pravne radnje Uprave nisu rezultirale usaglašavanjem iznosa kapitala sa upisom u sudski registar.

Vezano za primjedbu koja se odnosi na „zaključivanje ugovora o zakupu poslovnih prostora i zemljišta mimo utvrđenih procedura, bez naknade, neograničenog roka korištenja i sa nižim cijenama od propisanih“, dostavljen je Pravilnik br.UO-18-8/03 koji nam tokom revizije nije predočen, a i da jeste, kod sklapanja ugovora za izdavanje poslovnih prostora u zakup sa nižim cijenama, trebalo je priložiti relevantnu dokumentaciju da se nije mogla postići veća cijena zakupa ili općinske odluke., jer se radi o poslovnim prostorima na Željezničkoj stanici Mostar i u Čapljini.

Nadalje nismo mogli uvažiti primjedbu vezanu za prećutno produžavanje ugovora o zakupu nakon isteka ugovora, jer ugovorima nije definisan ovakav način produženja, a posebno imajući u vidu da ovi zakupoprимci duguju najmanje 92.643 KM.

O postupanju Uprave u cilju zaštite imovine govori samo očitovanje na Nacrt Izvještaja, gdje se navodi da Uprava nije imala saznanja o zaključenom ugovoru o zakupu poslovnih prostora i njegovom Aneksu sa „Remontom pruga“ d.d. Sarajevo, a riječ je o zakupu poslovnog prostora u Željezničkoj stanici Sarajevo ukupne površine 452,22 m².

Primjedbu na našu konstataciju koja glasi „procjenu izvedenih radova na „Vili Dalmacija“ izvršili su uposlenici Društva neposrednim uvidom i to nakon 10 godina“ nismo mogli prihvatiti, jer Uprava obrazlaže da je procjena vršena 1998. godine, ali o tome nisu dostavili nikakvu dokumentaciju. Nije problem samo u procjeni nego u mogućnosti priznavanja troška nakon 10 godina u iznosu od 170.182 KM i umanjenja koristi Društva od prodate imovine.

Nismo mogli prihvatiti obrazloženje vezano za ne plaćanje poreza i doprinosa na ime isplaćenih plaća za period maj-decembar 2007. godine, jer se radi o zakonskoj obavezi. Bez obzira na pokrenute

postupke o finansijskoj konsolidaciji Društva, ne isplaćivanje pripadajućih poreza i doprinosa, nije još odobreno od nadležnih organa.

U očitovanju Uprava Društva navodi da je već poduzela aktivnosti na usklađivanju ugovora o zakupu poslovnog prostora i zemljišta i obavezala sve organizacione dijelove na usklađivanje istih sa internim aktom. Također istaknuto je da su poduzete aktivnosti u cilju regulisanja odnosa sa „CPU“ d.o.o. Sarajevo, odnosno podnesene su tužbe za naplatu zakupa. Uprava Društva je donijela Odluku 01.12.2008. godine kojom nalaže pravnim i kadrovskim poslovima Društva da poduzmu sve potrebne aktivnosti na pokretanju sudskog postupka radi provođenja deložacije „Remonta pruga“ d.d. Sarajevo. U očitovanju je navedeno da je izrada tužbe u toku. Poduzete aktivnosti Ured za reviziju institucija u FBiH će u narednim revizijama provjeriti.

Direktor
Sektora za finansijsku reviziju javnih preduzeća

Ismeta Junuzović, dipl.oec

Tim za reviziju:

Nusreta Hadžimustafić, dipl.oec

Dijana Šutalo, dipl.oec